

„Novi čas“

NOVI ČAS

List stare

Izhaja vsak petek ob 12. uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6. drugo dvorišče.

za celo leto 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 51.

V Gorici, 20. decembra 1912.

Leto III.

Božič in mir v Avstriji.

S čudnimi občutki bodo pač mnogi obhajali letošnji Božič. »Mir ljudem na zemlji«, nam kliče ta praznik nasproti ob spominu na kneza miru, ki je stopil — včlovečeni Bog — v podobi ljubkega milega deteta med nas. Kako se bodo milijoni letos tega dejstva spominjali! Kako presrečna želja jim bo polnila srcé: O da bi le mir zavladal. Kajti ogrožen je mir, ki je vendar nogoj javne blaginje. Saj smo čitali, kako je na Balkanu v potokih tekla kri: koliko mater bridko plače po mladih cvetočih sinovih, ki jih nikdar ne bodo videli več; kolikerim nevestam se bolečine krči ljubezni polno srcé ob silovitem delstvu: on, ki ga ljubim, je padel; nikdar ga nazaj več ne bo! In koliko nedolžnih otročičev zastonj poprašuje mlado mater po očetu, ki je šel v boj in tam ostal. Zastonj se ozira mlada mati na nedolžno deco, ki pričakuje odgovora. »Ubogí moji otroci« in mati se vsled neizrazne bolečine vseada na tla, »brez očeta ste.« —

Tako je na Balkanu. Kdo bi tam mogel pregledati vse gorjé, ki je sicer združeno s pravično vojsko, polno največjega junaštva in občudovanja vrednih zgledov požrtvovalnosti? Letošnji Božič bo pri naših balkanskih bratih gledal ne samo na potoke junaško prelite krvi, ampak tudi na potoke grenkih solz.

In pri nas? Bo vojska, bo mir? To vprašanje gré od ust do ust od enega konca naše države do drugega. Koliko skrbi, koliko strahú, koliko groze raznaša med ljudi. Poglejte na Dunaj, v Galicijo, drugam — iz časopisov posnamete, da obrtniki ostajajo brez dela; trgovine, ki so ob sedanjem času imele največ prometa, so prazne, tovarne se zapirajo, podjetja gredo v konkurz. Vse to prihaja iz negotovosti: bo vojska, bo mir! Koliko družin trpi pri tem. In če se družine ozirajo na svoje drage, na očeta, ali sinove ali brate, ki so bili nenadno odpoklicani daleč na sever ali na jug — ali bi stali na straži za varstvo domovine proti grozečemu nasprotniku — o koliko zbežanosti in koliko morečih skrbi bo letošnji Božič v njihovo sredo zanesel!

Kako potrebuje naša avstrijska domovina mirú! Trudijo se sicer vsi, da bi ji

mir ohranili. Da bi le tudi podlago oživili, brez katere v naši Avstriji mir ni mogoč. **Ta podlaga je pravičnost.** Toda dokler bodo Nemci in Mažari v svoji gospodstvalni oholosti zase zahtevali v Avstriji predpravíc, drugim narodom pa, kakor n. pr. nam Slovencem in Hrvatom odrekli celo pravico do prostosti in vzgoje otrok v materinem jeziku, dotlej v Avstriji mirú ne bo. In vendar je zopet mir in edinstvo med avstrijskimi narodi glavni predpogoj za dobre razmere tudi našim sosednim državam. Zato pomeni uresničenje pravičnosti v Avstriji pa res vse: mir med narodi, vzajemno delovanje za javno blaginjo in razvoj cele Avstrije kakor posameznih narodov v njej ter moč na zunaj po starem pregovoru: v edinstvi je moč!

Dal Bog, da bi o strašni negotovosti, bo vojska, bo mir, ki bega našo Avstrijo, izpoznali vsi, da mir ni mogoč brez pravičnosti, in da je vsestransko izvajanje načela pravičnosti in predpogoj za obstoj in zdrav mogočen razvoj naše Avstrije. Toda pozabiti nesmemo, da izvajanje načela pravičnosti nalaga mnogo samozatajevanja. Kdor ima moč v rokah, ta le predrad svojo moč zlorablja na škodo drugih in le prepogosto se zgodi, da tepta načelo pravičnosti. Tu grešijo posamezniki, pa tudi narodi. Tu imamo iskati zadnji razlog, če letošnji Božič za narode v Avstriji ni nositelj mirú. **V Avstriji manjka pravičnosti.**

Toda dasi letošnji Božič ni za Avstrijo nositelj mirú, kaže vendar njej in nam **vsem pot do miru.** Ta pot je, pot žive dejanske katoliške vere, čije početnika vidimo in molimo ob spominu na prvo sveto noč. Načelo pravičnosti je sicer človeku dostopno brez božjega razodetja, vendar pred Kristusom ni vladalo nikjer v poganskem svetu. Šele Kristus mu je z nauki o samozatajevanju pripomogel do veljave. Zato je pravičnost le tam doma, kjer Kristus vlada, kjer se posamezniki in narodi dajo voditi od katoliške cerkve in njenega glavarja. Le pri Kristusu je mir, to vam govori letošnji Božič kot znanitelj mirú.

Videli smo to za par dni vresničeno pri evharističnem kongresu na Dunaju. — Kakor sanje se nam zdí sedaj vse, kar se je tedaj pred našimi očmi odigralo, Brat-

ska ljubezen med narodi; vsi narodi enako spoštovani in enakopravni; vsi narodi edini v ljubezni do Kristusa in v miru med seboj. Nihče ni tam motil miru. Le slabo vreme je motilo, toda ne miru, ne ljubezni med narodi, ki jih je ravno nasprotno povsod, posebno pa pri Kristusu pred tabernakeljem še bolj družilo! **Evharistični kongres nam je podal veličastno sliko one Avstrije, kjer bi vladala pravičnost, enakopravnost, mir, edinstvo in ž njo sklenjeno kljubovanje proti vsem sovražnim elementom!** To sliko nam kliče ob sedanjem splošnem nemiru letošnji Božič v spomin! — Da, miru želimo, toda dobiti ga moramo le pri Kristusu. In le tedaj, če katoliška vera zavlada v nas in med narodi v Avstriji. Bog daj, da bi državniki in narodi to globoko spoznali in Avstrijo pričeli graditi na temelju, ki je Kristus, ter na Njegovi pravičnosti!

Zvesti.

Nemško časopisje je nas, Jugoslovane razkričalo kot narod, ki ne drži zvestobe do cesarja in domovine. Kako zlobno! — Jugoslovani — Slovenci in Hrvatje — so tisti narod v Avstriji, ki cesarju edini izmed vseh še nikdar ni bil nezvest. Še naš sedanji cesar Franc Jožef I. je občutil, kakšna je zvestoba Mažarov, ki so se leta 1848 uprli z orožjem in so ga hoteli palniti s prestola. Tisti, ki je bil v tistih hudih in viharnih časih eden najmočnejših stebrov habsburškega prestola, je bil Jugoslovane. Uporni nemški Dunajčan, ki danes nam očita nezvestobo, se je tedaj stresel, ko so na Dunaj primarširali Jugoslovani pod banom Jelačičem in udušili upor. Jugoslovani so pomagali udušiti mažarsko vstajo. In tisti ljudje, ki so se tedaj puntali, si danes upajo nam očitati nezvestobo. Naša zvestoba je jasno zapisana v knjigi zgodovine. To zvestobo pričajo kosti tisočev jugoslovanskih fantov, ki trohne po vseh delih Evrope. Našo zvestobo pričajo Mantova, Dunaj, Bosna, v Nemčiji gnijo ostanke naših sinov, na Ogerskem in na Francoskem.

Pa pojdemo dalje nazaj! Ali bi bila Avstrija to, kar je, če bi ne bilo Jugoslovancev, ki so s svojimi prsi stoletja zaslanjali Evropo, pred vsem Avstrijo, ter jo

brani pred Turki. Ob živem zidu jugoslovanskih junakov je bil razbit turški naval in naše dežele rešene Avstriji.

To je naša zvestoba! Za to zvestobo smo mi prelivali kri in trpeli, a radi smo to storili!

Tisti pa, ki nam danes očitajo nezvestobo, so za svoj patriotizem plačani.

In le požrtvovalna ljubezen ima moč, plačana ljubezen ni vredna nič!

In naša ljubezen do cesarja je požrtvovalna, utrjena v trpljenju in krvi, preliti za dom.

To imejmo vedno pred očmi! Ali bo kdo dvomil nad našo zvestobo, če par pijanih in nezrelih fantov blekne kako neumnost, ki se je niti ne zavedajo? Vemo, da govorimo iz dna srca vsem svojim bralcem, če rečemo: Nerazsodnih ljudi, ki s svojim nepremišljenim govorjenjem pripravljajo ob kredit druge, je povsod dobiti. Treznih ljudi dolžnost pa je, da take nerazsodnejše pripravijo do pameti. Vsakdo naj se varuje kake nepremišljene besede. Časi so prerესni! Vsak postavlja s svojo neumnostjo v nevarnost sebe in cel narod. Ali naj cel slovenski narod trpi radi par dolgozečnikov? Ne! Svoje krvi za to državo nismo prelivali za to, da bi nas ista država mogla kedaj ukloniti pod iarem kakor hudodelce — radi naše nezvestobe. Pač smo za to državo trpeli in umrli, ker le v njej hočemo zadovoljno živeti z istimi pravicami ko drugi narodi. Da na bomo te pravice dosegli, zato imamo v mejah naše države dovolj orožja! In s tem orožjem pojdemo v boj za svoje pravice!

To je najskrenejša beseda! In te besede naj se dobro zaveda vsak, ki ljubi svoje slovensko ljudstvo in mu želi dobro.

Ali bo mir?

Mir! Kdo bi ga mogel prerokovati danes, ko nihče ne ve, kaj se zgodi jutri. In vendar upamo, da bo mir ohranjen. — Dne 16. t. m. se je sam naš cesar izrazil skupini politikov, da je zunanji položaj ugoden. Med Avstrijo in Srbijo je napetost popustila in upati je, da se s Srbijo celo sriiaznimo. Tak je seveda položaj danes. Kakšen neki bo jutri? Poleg teh glasov pa ne manjka tudi takih, ki obetajo slabo. — Toda danes je položaj splošno ugoden za mir.

Strašna blamaža Nemcev.

Tako osramočen pred celo svetovno javnostjo pa ni bil še kdaj kdo ko so danes avstrijski Nemci. Cele tedne so pisali, da so Srbi avstrijskega konzula Prochazko v Prizrendu, zaprli, ranili, celo umorili. Razširjali so najbolj neumna poročila, da bi zanetili vojno radi Prochazke ter tako Srbijo oropali njenih uspehov. Toda naša vlada je molčala k vsemu temu ter ni nič rekla. Sedaj pa je prišlo na dan uradno poročilo našega zunanjega ministra, ki pravi, da se Prochazki ni zgodilo nič hudega. Če mu ni bilo vse prav, mu bo srbska vlada rada dala zadoščenje. Sedaj na Nemci kolnejo našega zunanjega ministra,

češ: »Zakaj pa tega nisi prej povedal? Zakaj si nas pustil, da smo drli v svojo sramoto?« Torej en vzrok vojne s Srbijo — Prochaska — bi bil že odstranjen.

Srbi in jadransko pristanišče.

Drugi kamen spodtike je bilo pristanišče ob Jadranskem morju, ki ga zahtevajo Srbi. Zdi se, da se bodo Srbi zadovoljili samo s trgovskim pristaniščem. Pa tudi Avstrija bo menda precej odnehala. Pa ii tudi drugače ne kaže. Celo Nemčija jo pregovarja za zmernost, ker sicer pride v nasprotje tudi z Bolgarijo, ki tudi hoče kos Albanije. Sedaj se v Londonu vrši sestanek poslanikov vseh veselil. Na tem sestanku se utegne skleniti sporazum vseh veselil z ozirom na Albanijo. Če pa se dogovori razbijejo bo naposled moralo govoriti orožje. Angleška, Rusija, Francija odkrito podpirajo Balkanske države, Italija in Nemčija pa posredujeta.

Kako se sklepa mir?

Medtem ko se v Londonu poslaniki veselil posvetujejo o balkanskih zadevah, se vrši v londonski palači St. James posvetovanje zastopnikov vojskujočih se Balkancev. Posvetovanje je v pondeljek otvoril angleški zunanji minister. Turki hočejo sejo zavlačevati, a jim zavezniki tega ne puste.

Upanja, da pride do miru ni mnogo.

Bolgari so prepričani, da bodo zopet morali govoriti kanoni ter da bodo morali zasesti Carigrad. Eni poročajo, da vlada med Grki in Bolgari razdor, drugi pa pravijo, da to ni res. Res so nastale težkoče, toda poravnalo se bo vse in zavezniki so sedaj bolj potrebni edinosti ko v začetku vojne. Baje so se sedaj domenili, da Bolgari dobe Solun, Ohrid in Bitoli. Grki bodo odškodovani drugod. Črnogorci upajo, da dobiijo Skader. Glavna prepora točka med Turčijo in zavezniki je Odrin. Turki ga nočejo izročiti. Bolgari pa brez Odrina miru ne sklenejo. Zato se bo najbrže vse razbilo. Turki so hoteli že zaveznike razdvojiti s tem, da so ponudili Srbom in Grkom Albanijo in Staro Srbijo ter del Macedonije, če puste Bolgare na cedilu. Toda zaman.

Bolgari so zelo odločni, da nadaljujejo vojno.

Črnogorci pod Skadrom.

Skader brani Hasan Riza bei, ki je izvršten vojak. Prav nič se ne briga, da je sklenjeno premirje. On dan na dan strelja na Črnogorce. Pravi, da Skadra ne preda, tudi če mu iz Carigrada to zapovedo. Črnogorci nač branijo svoje postojanke, a napredujejo ne, kar pa na vojake slabo vpliva.

Boji med Grki in Turki na suhem.

Kakor znano, Grki niso hoteli podpisati premirja s Turki. Zato se boji med Grki in Turki nadaljujejo v smeri proti Janini. Čudno pri tem pa je, da oboji pravijo, da so zmagali. Ker pa je znano, da znajo Turki bolje lagati ko se bojevati, bo morda bolj resnično naslednje grško poročilo:

Iz Aten: Nasproti turškim poročilom, da so Turki pri Janini zmagali, se avtentično izjavlja, da je grška armada v boju za važne postojanke pri Bizani Turke popolnoma premagala, jim zaplenila 7 topov z municijo in pognala Turke v beg.

Natančnejše je naslednje grško poročilo: Pred Janino leži utrdba Bizani, o kateri so Turki sodili, da je ni mogoče premagati, a zdi se, da jo bodo mogli Turki le še nekaj ur držati. Po hudem boju, ki je ves dan trajal, so bile turške baterije večinom vse prisiljene, da so obmolknile, ker je grška artilerija izborna zadevala. Ena granata je zadela turško artilerijsko muničijsko skladišče, druge grške granate so pa povrsti uničavale turške baterije. Densno krilo grške armade je nato napadlo Bizami. Z vrha gore, ki stoji nasproti Bizamiju, se je natančno opazovala veljankanska zmešnjava, ki je vladala med Turki v utrdbi Bizami. Turški vojaki so odvažali topove, drugi so bežali. General Sapunčak je sam vodil Grke in jih s svojo hrabrostjo navduševal. Ko nade Bizami, je Grkom odprta cesta v Janino.

Pomorska bitka.

Tudi na morju se je vršila te dni med Grki in Turki bitka, ki je bila precej huda. Tudi v tem slučaju so Turki neresnico poročali, kakor sledi iz naslednjih poročil:

Prvo turško poročilo se glasi: Dne 16. t. m. zjutraj se je bila izven Dardanel bitka med turškim in grškim vojnim brodomjem. Po poročilih se je moralo grško brodomje umakniti.

Drugo turško (uradno) poročilo se glasi:

Carigrad, 17. dec. Porti je poveljnik turškega brodomja brzopletil: Včeraj ob 8. uri 20 minut se je turško brodomje pred Dardanelami spustilo v boj z grškim. Streljalo se je v distanci 3200—7500 m. — Naše moštvo se je vedlo z občudovanja vrednim junaštvom. Prisilili smo grško križarico »Georgios Averov«, da so njeni tonovi umolknili, ker je bila od treh turških krogel zadeta. Grško brodomje je odjadralo v smeri proti Pireju, (kar pa je nesmisel!)

Boli ponižno je že tretje poročilo iz turškega vira, ki se glasi:

Carigrad, 17. decembra. Turška križarka »Medžidie«, ki so jo bili Bolgari pri Varni poškodovali, in dve torpedovki, plule so iz Dardanel. Napadlo jih je osem grških torpedolovcev in jih prisililo, da so se vrnile. En grški torpedolovec je bil poškodovan. Grški torpedolovci so nato bombardirali fort Sedul-Bahr. »Medžidie« se je nato zopet približal grškim ladjam, toda se je moral zopet hitro umakniti. 16. t. m. je aldja »Medžidie« baje zopet odplul iz Dardanel na visoko morje.

Grki pa poročajo, da je poveljnik grške ladje »Averov« videl, da je turško križarka »Barbarossa« zadela 6 težkih grških krogelj.

Ker so nato tudi turški listi prinesli poročila, da je bila turška ladja res poškodovana, je turški poveljnik izdal naslednje novo poročilo: Pri Dedeagaču sta bili zelo poškodovani dve turški torpedov-

ki. Grki so Turke hoteli od zadaj zadeti, a se je turškim ladjam posrečilo uiti v Dardanele.

Uradno grško poročilo se nato glasi:

Dne 16. t. m. ob 9. uri 25 minut je naše brodovje, sestojče iz ladij »Averov«, »Spetsai«, »Hydra«, »Psara« in štirih topničark, odplulo proti Sedilbahru blizu levega rta Dardanel. Na povelje vrhovnega poveljnika sem se združil z 9 torpedolovci. Turške ladje »Haireddin« »Barbarossa«, »Torgut-Reis«, »Messudje« in »Assari Tewfik«, ki so se pred utrdami Sedilbahra postavile v bojno vrsto, so začele streljati. Mi smo odgovarjali na distancu 9 km, nato smo se do 3 km približali. — Turške ladje so se z znatnimi poškodbami v neredu umaknile v Dardanelle.

Po svetu.

V proračunskem odseku bijejo naši poslanci ljut boj z vlado radi neznosnih razmer, ki vladajo pri nas in na Hrvaškem. Naš vrli poslanec Goštinčar je v noči od 16 do 17 t. m. govoril celih 12 ur, ne da bi kazal niti najmanjšega znaka zmučenja. Za njim je bral levite strankam večine in vladi dr. Korošec, ki pa je moral svoj govor prekiniti ob 11. uri dopoldne, ko je bila seja cele zbornice. Tu so pa začeli češki narodni radikalci z vso silo obstruirati izjemne vojaške predloge. Njihov govornik Fresl je dosegel nov rekord, govoril je 16 ur, a stavil in svojemu klubu se je zavezal, da govori če treba 24 ur. In bil bi prav gotovo to storil, če ni njegov klub sklenil, naj neha. Po 55. urnem zasedanju je 19. t. m. zbornica zakon o vojaških dejatvah sprijela. Ravno isti dan ga je sprejela tudi gosposka zbornica.

Nato prične zopet seja proračunskega odseka, kjer bo najprej govoril dr. Korošec in sicer obeta še vzdrževati krog 7 ur. Vlada hoče na vsak način ubiti slovensko-hrvatsko opozicijo. Zato, da se ji ne bo posrečilo ali vsaj ne tako, kot želi vlada, bodo skrbeli že naši poslanci. — Na Bavarskem je umrl v visoki starosti princ regent Luitpold, ki je bil med svojim ljudstvom zelo priljubljen. Bil je tudi prijatelj našega cesarja. Na Bavarskem imajo kralja, ki pa ni pri zdravem razumu in torej ne more vladati. Deželni zbor bavarski misli proglasiti sedanjega princ regentu za bavarskega kralja.

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Šmartno. Naše »Kat. slov. izobraž. društvo« bo priredilo lepo veselico dne 26 t. m. Igrala se bo ljubka božična igra »Na betlehemske poljanah«. Pridite v obilnem številu!

St. Ferjan. »Katoliško bralno društvo« v St. Florjanu priredi Silvestrovo veselico z jako zanimivim vsporedom. Več v prihodni številki.

Naša mladina.

Bratom Orlom! Božično polnočno zvonjenje ganje tudi trda srca. Nekaj lepe-

ga se zbudi v duši tudi Bogu odtujenega človeka v teh praznikih. Nehote se spomni na svoja mlada leta, ko je stal ob jaslicah, ko je bil v cerkvi pri polnočnici, ko je — še veroval. Marsikdo si je že pripoznal ob takih spominih, da je bil takrat zelo srečen, ko je še bilo srce polno globoko vere v Božje Dete, veliko bolj, kakor pa je sedaj, ko je zavrgel vero ali pa vsaj skuša njene opomine zamoriti. Srce je prazno, srečno ni; nič čudnega, saj je Bog ustvaril naša srca za-se in ta mirna ne morejo biti, dokler ne počivajo v Bogu. Dalje kakor se človek oddalji od Božjega Deteta, tem nesrečnejši postane. Mi Orli smo temu Detetu prisegli zvestobo, ne enkrat, že večkrat v življenju. Zvestobo pred vsem glede na Njegove nauke, ki jih hočemo zvesto verovati dokler živimo. Označeval nam ni laži, ker je sam večna Resnica. Za resnico je živel in za resnico je umrl. »treba je bilo Sinu človekovemu povišanemu biti (na lesu križa), da vsak kdor v njega veruje, se ne pogubi, ampak ima večno življenje.« Da se vsak Orel odlikuje s trdno vero v Kristusa in Njegove nauke, je danes toliko bolj potrebno, ko je ravno v mladeniških vrstah mnogo tacihi, ki so na potu do tega, da v svoji nepremišljenosti zavržejo vero svojih očetov. In kaj jim ostane potem tem revežem? Srce je prazno, srečno ni; to svetu in v svetu išče nadomestila v trenutnem vživanju, ki mine in pusti za seboj še večjo praznoto in veliko razdejanje v srcu. Zato toliko nesrečnih, malodušnih, s samimi seboj nezadovoljnih in obupnih ljudi. Mislili so, da najdejo luč, pa so zašli v temo. Bratje, v Betlehemske štalice rojeno Božje Dete je luč, ki osvetljuje vsekega človeka prišlega na svet. Z Njegovim rojstvom se je začela nova doba v zgodovini človeštva, moč Njegovih nauk in Njegove milosti je dvignila človeštvo iz prepada propalosti. Zaupajte, jaz sem premagal svet, in to je zmaga, ki premaga svet, vaša vera — besede, ki tudi nam veljajo. Naj bi nam vsem praznovanje miline polnih praznikov Rojstva Gospodovega poživilo in utrdilo našo vero, prvi pogoj za trajno srečo posameznikov in celega naroda. Blagoslovljen Božič!

Sred. Vipavsko okrožje »Orlov« priredi telovadni tečaj za redovne in proste vaje ter sabljanje dne 26. t. m. na praz. sv. Štefana od 9. in pol zjutraj do 6. zvečer v Batujah. Iz vsakega odseka naj pride načelnik ali najboljši vaditli. eVadilo se bo po navodilih iz tečaja v Ljubljani.

V Kozani je bila v nedeljo izvenredna slovesnost. Ob obletnici ustanovitve dekleškega Marijine družbe v Kozani je preč. g. dr. Ig. Kobal iz Gorice blagoslovil novo društveno zastavo. Kumica je bila g. Matilda Moderc iz Kozane. Po blagoslovu zastave je imel isti gospod slavnosti zelo primeren govor. Navduševal je Marijine hčere in sploh mladino, naj se le pridno zbira pod Marijino zastavo. — Sprejetih je bilo 11 novih deklet v družbo. — Slovesnosti so se udeležile Marijine družbe iz Fojane z zastavo. Cerovega, in drugod, ter prav mnogo ljudstva, tako da es je očitno pokazalo, kako premajhna je kozanjska cerkev za take slovesnosti.

Glasnik „Kmečkih zvez“.

Ajdovska »Kmečka zveza« bo imela na praznik sv. Štefana ob 3h popoldne na Goričici odborovo sejo. Vsi odborniki in zaupniki so vabljeni, da se seje polnoštevno udeležijo. — Janez Leban, predsednik.

Proti pljančevanju.

Protialkoholni kongres v Ljubljani se bo vršil v nedeljo 29. in ponedeljek 30. t. m. v »Unionu«. Opozarjamo naše čitatelje na ta velevažni shod z željo, da se ga oni, ki imajo čas in priložnost udeležijo. Kongres je vseslovenski. Referenti so izbrani iz vseh pokrajin. Protialkoholni boj je polje, ki vabi na delo vse narodne delavce, je eminentno narodno rodoljubno in socialno delo. Po vojski na Balkanu na vojsko proti alkoholu s tistim pogumom, kakor so se borili naši južni bratje proti Turku! O važnosti protialkoholnega boja za vzgojo naše mladine bo govoril na zborovanju ravnatelj goriške gimnazije g. dr. Janko Bezjak.

„Slovenska Straža“.

Sv. Križ pri Trstu. Za Božičnico Sl. Straže so podarili doslej: Andrej Link, dekan 25 K; mil. g. dr. Karlin, škof, Ign. Počivalnih, župnik in Tomaž Gruden, posestnik v Nabrežini po 10 K; msgr. Skočir: 5 K; čč. gg. Anton Kjuder, Fran Sila, Jos. Stožinar, P. Zavادل, msgr. A. Rogač, Iv. M. Martelanc, Jos. Macarol, Anton Bratina, Ignacij Valentinčič, Simon Kos, Ivan Koruza po 2 K; č. g. Švara 3 K; čč. gg. Nartnik, Pahor po 1 K. Domačini iz Sv. Križa: Družina Tence št. 83: 4 K; Fran Sila, Ivan Trotjak, Karolina Ipavec, Jos. Guštinčič, De Lorenci Ana, Ant. Potočnik, Lovre Tence, N. N. po 2 K Martin Tritjak 1.50K; Lovre Sedmak 1 K; Fran Skapin, trgovce Trst: 2 K. Skupaj 111 K 50 vin. Vodstvo otroškega vrtca in odbor podr. Sl. Straže se srčno zahvalujeta in voščita dobrotnikom prav vesele božične praznike in srečno novo leto.

Denar v posojilnicah. V sedanjih časih je taka denarna kriza, da je še bankirji ne pomnijo. Zakaj da primanjkuje denarja ve vsakdo. Pri tem je pa najhujše, da mnogi v strahu dvigajo vloge pri posojilnicah, kar je največja nespamet, ker denar v naših posojilnicah je ravno tako veren, kakor doma; da še bolj, ker v poš. ga nobeden ne ukrade. Še več, ali ne veste, kaj bi se zgodilo, ako bi vsi dvigali denar? Ubogi dolžniki; ker bi morali potem vračati posojilnicam in bi ne vedeli, kje dobiti denarja in tako bi marsikdo prišel na dražbo. Zato ne jemati iz posojilnic, ampak vlagate, to naj bo sedaj naše načelo, ki sloni na krščanski podlagi, saj veste, da kjer ni denarja, se ne more pomagati stiskanemu in potrebnemu. Tudi če bi prišel sovražnik v deželo, se ne sme po mednarodnem pravu dotakniti denarja v posojilnicah. V tem zmislu je poslalo tudi glavarstvo okrožnico vsem županstvom in duhovskim uradom. Da, nasprotno ravno v teh časih se priporoča vsem vlagateljem in dolžnikom še posebej vačnost. Kdor nima denarja, naj sedaj ne kupuje zemljišč in drugega, česar neobhodno ne potrebuje.

Vsaka krona je v sedanjih časih mnogo vredna. Slovenci, okrepimo se ravno sedaj z varčnostjo in treznostjo ter pomagajmo drug drugemu stem, da prihranjeni denar vlagamo v posojilnice.

POZIV!

Za naše vrle vojake ob meji.

V Trstu se je osnoval pod predsedstvom gosp. namestnika princa Hohenlohe odbor, ki si je nadel nalogo, da pobira darove v denarju za naše vrle vojake, ki se v hipu nahajajo na mejah.

Da se ta akcija razširi ter da se ji zagotovi čim boljši uspeh, sklenili so nekateri rojaki tudi mesta goriškega in okolice, obrniti se do blagih src s prošnjo, naj vsak po svojih sredstvih prispeva v ta človekoljuben namen.

Ne mudimo se torej, da jim pokažemo, da se jih s hvaležnostjo spominjamo, omogočevaje jim veselo praznovanje predstoječih božičnih praznikov.

Vsaki, tudi najmanjši dar se hvaležno sprejme.

Prispevki naj se pošiljajo na naslov baronice Marije Bianchi v Rubijah (Sovodnje) ali pa tukajšnjemu c. kr. okrajnemu glavarstvu, eventualno potom upravnistev dotičnih listov. Nabrani prispevki odpremiti se na Njegovost gosp. namestnika.

Imena darovateljev se objavi toliko v tukajšnjih kolikor v tržiških listih.

V Gorici, dne 14. decembra 1912.

Za odbor:

Baronica Marija Bianchi.

Darovi

»Poslani po Novem času«.

Za balkanski Rdeči križ.

Na domači veselici pri Černigojevih so nabrale vrle gospice Anica, Pina in Marija Černigoj Jelica, Danica in Dorica Mozetič, Ana Besednjak ter Fani Balanč K 26.39. — Dobri Pavničani imena prihodnjic) so zbrali K 54.80. — Občinarji na Volčjemgradu so zložili za brate Bolgare K 30.40. — Skupaj K 111.59. Vsega skupaj je doslej došlo na »Novi Čas« za bolgarske ranjence K 458.43, ki smo jih izročili na pristojno mesto. Srčna hvala!

Za cerkev na Drežnici.

M. C. K I.

Za Slovensko Stražo.

V Ravnici nabrali K 8.60; M. C. K I; Fr. Černe, Prvačina 50 v.

Gospica Marija Kukanja iz Malegadolca nabrala znesek 14 K za rdeči križ.

Darovi za naše vrle vojake ob meji.

II Seznam darovateljev za naše vrle vojake vojske in vojne mornarice.

Darovali so: Excelenca Albin baron Teuffenbach 50 K; Ema pl. Fornasari-Verce 10 K; Henrik Cazafura, predsednik o-

krož sodišča 10 K; Andrej Jeglič, prvi državni pravdnik 10 K; Anton Gajer, posestnik kinematografov 10 K; Rudolf Machnitsch, stavbni svetnik 10 K; Anton Mašera, zlatomašnik 10 K; Anton Rebek, namestništveni svetnik 20 K; dr. Eduard Graeffe 2 K; Pavel Černe 1 K; Franc Gregorčič 1 K; Franc Pečenko 1 K; Odo marquis Gozani 2 K; Anton Češčut 1 K; Kamilo Jasnig 1 K; Mara Forcesin 2 K; Oskar pl. Kalteuegger 2 K; Uliksej pl. Wolff 3 K; Oskar Roth 3 K; Ernest Klavžar 2 K; Silvij marki Obizzi 2 K; dr. Franc grof Gudenus 3 K; dr. Viljem Baltič 3 K; dr. Josip Pavlin 2 K; Josip Žnidarčič 3 K; Karl Ruzoia 1 K; Damir Simčič 1 K; Jakob Olivier 1 K; Anton Arrigler 1 K; Hektor Frantz 1 K; Franc Gerbatz 1 K; Alojzij Grapulin 1 K; Tulij Bersa p. I. Leidenthal 3 K; Anton Komel 1 K; Hadrijan Nardini 1 K; dr. Josip Casapiccola 5 K; Florijan Orasch 2 K; Ivan Sincovic 2 K; Kar Švigel 1 K; Alojzij Leban 1 K; Josip Grion 1 K; Franc Čoš 1 K; Andrej Paulin 1 K; Alojzij Krapež 1 K; Antón Kretič 1 K; Karl Grilanc 1 K; Franc Furlan 1 K. Skupaj 195 K. — Odbor.

II. Seznam darovateljev za naše vrle vojake vojske in vojne mornarice.

Dr. Franc Borgia Sedej, nadškof 60 K; Anton Jakobi 10 K; Veteransko društvo v Gorici 10 K; Alfred grof Coronini-Cronberg 20 K; dr. Franc Dorčič 3 K; Oskar Bradaschia 1 K; dr. Ivan Klobasa 1 K; Alojzij Perco 1 K; Ivan Bresnig 50 v; Mihael Andrejčič 1 K; Ludovik pl. Benigni 50 vin.; Avgust Cejan 50 vin.; Humbert Travan 50 vin.; Robert Thedrez 5 K; Milan Šubic 50 vin.; Franc Saunig 1 K; Ernest Brent 50 vin.; Aldo Grinaschi 1 K; Josip Cocianci 60 vin.; Rudolf Sedevčič 50 vin.; A. Macuz 1 K; Edvard Sossich 1 K; Ivan Jaconec 1.50 K; Josip Šfilioj 80 vin.; Srečko Poljšak 1 K; Franc Janke 50 vin.; Ivan Trombetta 1 K; Josip Plahuta 50 vin.; Adele Fornasari 1 K; Bradaschia Adolf 50 vin.; Alojzij Zakrajšek 50 vin.; Alojz Savorgnani 50 vin. Skupaj 127.90. Glasom I seznama 195 K. Skupaj 332.90 K Odbor.

Novejša poročila.

Mirovna pogajanja.

Pariz. Poročevalcu Matina se je izrazil dr. Danev: »Ako se ne bodo Turki udali in se pričeli pogajati tudi z Grki, s katerimi smo skupaj vojsko začeli in jo hočemo tudi skupaj končati, bo Bolgarija koj v četrtek pogajanja pretrgala in vojska se nadaljuje. Upam pa, da Turčija kaj takega ne bo storila.

Carigrad. V uradnih krogih zatrjujejo, da je sklenil ministerski svet se tudi z Grčijo pogajati.

Sofija. Bolgarski car Ferdinand je odpotoval v Solun. Velikanske množice so ga na celi poti pozdravljale.

Janina padla?

London: »Daily Telegraph« poroča iz Carigrada: 17. t. m. je došla v Carigrad šenepotrjena vest, da je Janina padla.

Strašna nesreča v rudniku.

Berlin. V rovu »Minister Aschenbach« pri Dortmundu so se 18. t. m. vneli plini. Sledila je eksplozija. Do 18. t. m. ob 7. uri zvečer so iz rova potegnili 43 mrtvih in 13 ranjenih rudarjev. V rovu se pa še nahaja 25 rudarjev, o katerih sodijo, da so zgubljeni. Pri tej priliki so se vršili obupni prizori. Cesar Viljem je izrazil brzojavno svoje sožalje. Ali je med ponesrečenci kak Slovenec, ni znano.

Novice.

Prijateljem in čitateljem Novega Časa!

Vsak dan naraščajoče število naročnikov nam daje jasno dokazilo, kako potreben in priljubljen je »Novi Čas«. Glasilo našega slovenskega katoliškega ljudstva. Tudi s prihodnjim letom ga hočemo vsestransko razširiti in izboljšati. »Novi Čas« bo gotovo nudil svojim prijateljem vse to, kar more edino nuditi **pravo ljudsko glasilo** bojujoče se za katoliško narodne ideje. Da pa bo naša **tiskana velemoč na Goriškem, »Novi Čas«**, ki se ga oklepajo z ljubeznijo, vsi ki so dobre volje, še mogočnejša, zato naj skrbi vsak naročnik, da pridobi listu novih naročnikov. Če **vsak naročnik pridobi vsaj po enega naročnika**, smo že davno **prekoračili število 10.000**. Agitirajte vi Orli, ve članice naših Marijnih društev, vsi člani naših političnih, izobraževalnih in gospodarskih organizacij, katerih glasilo je »Novi Čas«, o **božičnih praznikih od hiše od moža do moža**. To naj bo v teh resnih časih vaše **sveta dolžnost. Naprej za »Novi Čas«!**

Kdor še ni plačal za letos naročnine, naj svoje dolžnost stori še pred **Novim letom!** Po »Novem letu« brezpogojno **ustavili** vsem, ki svoje dolžnosti niso izvršili!

V **gorečo molitev priporočamo** vsem čč. sobratom č. g. Štrukelj-a dosedanjega vikarja v Čezsoči, ki pa leži bolan in ne more iz postelje. Spomnite se pri sv. daritvah na blagega gospoda!

Za **sekundarija deželne umobolnice** je bil imenovan tukajšnji zdravnik dr. Leo Wolffer, ki je že doslej bil šolski in železniški zdravnik.

Smrtna kosa. Iz Črnič. Dne 14 t. m. je umrla v Črnicah po kratki bolezn vzorna mati in gospodinja Katarina Kosovel. Bila je vnet prednica III. reda sv. Frančiška, zavedna in izobražena kršč. žena, ki je pri vsaki priliki širila dobro časopisje, posebno jej je bil ljub in drag »Novi Čas«. Bog jej povrni njena dobra dela, spošt. družini pa naše iskreno sožalje!

V goriškem uršulinskem samostanu je umrla S. M. Bonaventura Treven iz znane ugledne rodbine v Idriji. Svetila ji večna luč!

Umrli je v Dekanah v Istri, bivši učitelj v Sovodnjah g. Ivan Benko. Blagemu pokojniku svetila večna luč!

Na Proseku je umrl deželni poslanec tržaški gospod Alojzij Gorjup.

Katoliškemu možu lovorika na rob. Iz Križa pri Tomaju: Tužno so doneli zvonovi Križke podružnice dne 11. decembra, ob 11h, p. p. a na sveto križkem pokopališču polagali smo v blagoslovljeno zemljo, zemске ostanke blagopokojnega moža Simona Bezeg. Blagopokojni Šimen je bil mož katoliškega prepričanja in kot tacega ga je vse čislalo. Bil je gospodar tiste hiše v Križu, v kateri se je molil vedno sv. rožni venec. Osiveli njegovi lasje so nanzanjali, da se je dan njegovega življenja nagnil k večeru, toda njegovo zaupanje v Boga je bilo neomajano. Kakšno je bilo njegovo življenje, tako srečna je bila njegova smrt. Previden s tolažili sv. vere zaspal je sladko v Gospodovem imenu! Blagi Šimen! Kar si živo veroval, gledaš sedaj od obličja do obličja, in Presv. Srce Jesuovo, kateremu si se izročal že se veselil Njegove slave. Oj prosí za svoje domače hčerke in sinove, naj hodijo Tvoja pota, da se enkrat snidemo na dan vstajenja veseleč se večne slave v nebesih! V presv. Srcu Jezusovem, sladko počivaj! domačim sinovom in hčerkam naše odkritosrčno sožalje!

Nagla smrt! Iz Podbrda: Dne 14. tm. je na naglem, vendar previden, umrl trtniški kmet Tomaž Trojar. Prejšnji dan je še vozil listje, prejel ga je črevesni krč in ni bilo rešitve. — Zima do sedaj je precej mila, na solčni strani polno pomladanskih trobentic, a vendar pobira in nič ne zbira. — Trdnjavica pred predorom je kmalu že končana, po mostu jo čuva vojak z nasajenim nožem — pač, da bi jo predor ne požrl.

Smrtna nesreča. Zopet žrtev podbrških hribov! — Dne 10. t. m. se je pod »Koblo«, v baškem hribovju, ponesrečila Marija Kusterle, stara mati, hšči 31 na Bači. — Šla je revica obračat listje in, ali j espodrsnila ali se onesvestila, zdrčala je čez skalovje in se ubila. — Bila je pridna in pobožna ženica, zapušča edino hčerko, omoženo Drole. — Zanimivo je, da je pred 3 leti, ravno v isti strmini, komaj šteljaj oddaljeno, ponesrečil, na isti način, tudi njen mož Anton.

Resen opomin. Kakor poročajo, so v noči od 10. na 11. t. m. neznani ljudje psovali vojaško stražo na Rojah pri poslopih za letalne stroje ter na vojaka metali kamenje. Ko je vojak hotel streljati, so neznanec zbežali. Sicer je ta vest v tej obliki najbrže pretirana, vendar pa resno svarimo vsakogar, naj vojaške straže povsod pustí pri miru. Nihče naj se ne približuje vojaškim zgradbam. C. kr. okrajno glavarstvo tudi pozivlje občinstvo, naj bo previdno, pri stražah, ker vojaki imajo dolžnost streljati, če jih kdo nadleguje.

Naučni minister ponesrečil. Naš naučni minister je te dni na Dunaju po nekih stopnicah tako nesrečno padel, da se je nevarno pobil. V sredo je bil operiran.

Županstvo v Mirnu nam pošilja naslednji popravek: »Sklicevaje se na § 19. tisk. zakona — z ozirom na notico v »Novem času« z dne 6. t. m. št. 49 pod poglavjem »Liberalno gospodarstvo« zahteva podpisano županstvo v prih. številki na

istem mestu in z istimi črkami sledeči stvarni popravek:

1.) Ni res, da »liberalni župan v Mirnu je moral odstopiti.« — Res je pa, da je sam prostovoljno odstopil od županske časti.

2.) Ni res, da se je našel v blagajni nered te rda se gre za kakih 3400 K. — Ampak res je, da je tukajšnja obč. blagajna v najlepšem redu. Za župana: Pahor.« Da se ne bavimo preveč v to zadevo, omenimo le naslednje: Župan je odstopil! To ostane resnica, potrjena tudi po popravku. Seveda s kolom ga niso silili, da je odstopil. Take stvari se napravijo drugače. Dalje: Priznamo in vemo tudi sami, da je blagajna **sedaj** v najlepšem redu. A **prej?** Kako pa je bilo prej? Koliko beganja je bilo treba, da je prišla v red? Kaj ne, da je res tako?

Cerkljanske zadeve. Novo starešinstvo je imelo svojo prvo sejo dne 26. nov. t. l. Spored se je mirno in stvarno vršil, dasi se je prej nekaj govorilo o nameravani obstrukciji pristašev prejšnjega g. župana Kosmača. Zdi se da je bila obstrukcija res nameravana, a ni imela dovolj moči, oziroma mož, da bi bile seje nesklepčne. Starešina in prejšnji g. župan je pa v začetku seje izjavil, da se sej ne more udeležiti, dokler ni revizija obč. računov končana, in se je, kljub splošnemu ugovoru, odstranil iz seje, dasi je bila njegova navzočnost tekom iste neobhodno potrebna. Ali ste obstruirali, g. poslanec Kosmač? Kako se to Vaše postopanje vjema z obličjem, ki ste jo dali g. glavarju dne 20. nov. t. l., da boste podpirali novo starešinstvo? — Dne 11. decembra t. l. je vpričo gg. ravnatelja dež. knjigovodstva in računskega revidenta **prevzel naš župan Eržen občinski arhiv in blagajno**, ki je pa — ni. Isti dan se je začela tudi revizija obč. računov, ki se razteza na splošno željo na vso dobo županovanja g. Kosmača, t. i. od 1899. naprej. Revizijski odsek je sklenil, varovati med revizijo tajnost, zato o dosedanjih vspehih nič ne vemo. Ker so pa še sedaj nekateri zapeljani občinarji, ki venomer trdijo, da je namen sedanjega županstva **uničiti g. poslanca Kosmača, treba poudariti**, da je g. župan Eržen v i. seji 26. nov. t. l. javno povedal, da se nam ne gre proti osebi g. poslanca Kosmača, ampak proti sistemu, ki diši po Petronovi dobi. Dobesedno je poudaril g. Eržen: »**Kakor hitro revizija konča častno za g. poslanca, odložim župansko čast, in vsi volimo g. Kosmača.**« Kmalu pride čas ko bo tudi g. Kosmač spoznal, kedo so bili njegovi **pravi prijatelji.**

Velika železniška nesreča se je zgodila v Kataniji v južni Italiji. Brzovlak je zašel skupaj s tovornim vlakom. Mrtvih je 20, ranjenih pa 90.

Poslanec Kovač, ki je streljal na grofa Tizzo v ogrskem državnem zboru dne 7. junija, se je te dni zagovarjal pred budimpeštanskim sodiščem. Kovač je vse priznal in bil oproščen. Lepa je ta!

Nov župan v Kanalu. Za župana v Kanalu je bil izvoljen gostilničar Fr. Gorjup v Gor. vasi.

Samoumor. V sredo okrog 9h zvečer se je v neki gostilni v ulici sv. Ivana ustrelil skozi srce 35letni kurjač Ivan Lantieri, doma iz Trsta. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je ob 11h ponoči umrl. Vzrok samoumora ni znan.

Aretirali so v nedeljo popoldne v Gorici več mladeničev, češ da so klicali: »Živio Peter«, »Živio Srbija«. Pri kavarni »Corso« so bili radi teh klicev aretirani trije; in sicer: Ivan Zaletel iz Vertovina, Anton Frančeskin iz Sela na Krasu ter Andrej Krajnik iz Tolmina. Ti trije so mizarski pomočniki v Solkanu. — Nekako okrog 6h zvečer pa so na Solkanski cesti policaje prijeli večjo gručo fantov, ki so bili: Alojzij Čibej iz Oslavlja, Franc Primožič iz Oslavlja, Franc Bensa iz Pevme, Jožef Komeš iz Št. Andreža in Jožef Primožič iz Podgorice. — Vsi so bili več ali manj vinjeni. Ali so aretiranci res krivi, ali ne, nam ni znano. Gotovo pa je, da s kričanjem in popivanjem nihče ne bo niti za las koristil narodu, pač pa mu škodil in še sebe pahnil v nesrečo.

Vojaška vest. V Gorici se je te dni mudil poveljnik 3. armadnega zbora iz Gradca.

Zrakoplovci so v četrtek prav lepo manevrirali po zraku nad Gorico. Krožilo je naenkrat pet letalnih strojev. Bil je lep pogled.

Hotel »Zlatorog« ob Bohinjskem jezeru je na dražbi kupilo »Slovensko planinsko društvo« za 27.000 K.

Izgubljeno. Na svetogorski poti je v nedeljo 24. nov. 1912 izgubila neka gospica foin volneno ruto (šal). Prosi se dotične romarje, ki so jo našli, naj jo prinese v prodajalno kot tisk. društva v Gorici, Gosposka ulica št. 2.

Pijanec ima srečo! Poročajo nam z Vipavskega: Pijanec ima večjo srečo ko pamet! Če bi to ne bilo res, koliko več nesreč bi povzročila pijanost! Prejšnji teden so peljali trije vozniki iz Kranjskega vino iz Dornberga proti Batujam. Eden izmed njih dasi je bilo še zjutraj, je bil »okrogel«. Po »paradižu« navzdol je kar dirjal brez zavore, dokler ni zavozil k sreči na stran ceste, kjer se je voz ustavil, a tudi sam voznik padel z voza proti konjem. Očividec se je čudil, da se ni pripetila nesreča in da sta konja ostala mirna. Položili so ga na voz misleč: zdaj bo pametnejši, a ni se streznil, ampak je dalje vdrihal po konjih, dokler ni zopet omahnil in padel pod voz. Le malo je manjkalo, da ni bil povozen. Še se ni spametoval; komaj je sedel na vozu, so morali konji v dir in pod Batujami je že tretjič ležal pod vozom. Res čudo je, da so se konji vsaki vstavili. Vozniki vozite počasi drago vino ter bodite zmerni, ker Dornberžan je sicer dober, a tudi močan, ter bi lahko pripravil koga v nesrečo.

Ogenj je nastal v noči od nedelje na ponedeljek v Rajnerjevi (domobranski) vojašnici. Začel je goreti na podstrešju nek tram. K sreči so ogenj o pravem času zapazili. S tem je bila preprečena velika ne-

sreča, ker je pod streho shranjeno tudi strelivo.

18-letna tatica obsojena. Pred goriškim sodiščem je bila obsojena na 2 mesece težke ječe 18-letna Marija Žnidarčič, ki je služila pri posestniku Jožefu Lutmanu v Št. Andrežu. Tu je ukradla gospodarju 37 kron, 1 star srebrn tolar od Marije Terezije, verižico vredno 55 K in 8 K vreden prstan.

Vojaka na straži povozil vlak. V ponedeljek ponoči je stal na železniškem mostu med Prvačino in Dornbergom na straži vojak-planinec Jožef Rozman, doma iz Štajerskega. Kakor je znano, je oni most škandalozno ozek. Ubogi vojak, ki je stal na mostu, se je moral prilajajočim vlakom z mosta umikati. Toda naenkrat ni imel časa umakniti se, stroj ga je zgrabil za torbo za patrone in ga vrgel ob tla. Rozman ima razbito lobanjo in tudi drugi udje so polomljeni. Prenesli so ga v dornberško mrtvašnico, kjer so ga obducirali, nakar so ga prepeljali v Oorico. Včeraj so ga v Gorici pokopali z vojaškimi častmi.

Vojak na straži ustrelil moža. Blizu Sv. Lucije je baje vojak na straži zapazil, da se mu bliža človek. Zakliče: Halt! Ker se mož za poziv ni zmenil, je vojak streljal, nakar se je mož mrtev zgrudil na tla. Kdo da je ustreljen mož, še ne vedo. — Zdi se, da ta govorica ni resnična.

Nabiranje darov za balkanske ranjence prepovedano? Listi poročajo, da so v Ptuj na Štajerskem pri neki rodbini, ki je nabirala darove za balkanske ranjence, izvršil hišno preiskavo.

Napad na vojaško stražo na Ogrskem. Na mostu čez reko Tiso med krajema Hust in Kiralikaz straži noč in dan 12 mož močna vojaška straža. Pret. četrtek 12. t. m. zjutraj še pred svitom pa so na stražo iz bližnjega gozda naenkrat pričeli padati strelji. Vojaki so streljali nazaj. Zadet ni bil nihče. Ko so za dne preiskali gozd, niso za napadalci našli nobenega sledu.

Napad smodnišnico. Iz Gradca poročajo, da sta se v noči od srede na četrtek dva neznanca sumljivo bližala smodnišnici pri Gradcu. Vojak je streljal in kakor se sklepa iz sledov, enega ranil.

Ubogi farovži. — vse nesreče silijo nad nje! Na god sv. Lucije zvečer bi bilo kmalu pogorelo župniško gospodarsko poslopje v Podmelcu. Zasluga za to gre sosedovemu dimniku, ki je kakor nalašč za taka »podjetja« napravljen. — V noči med preteklim ponedeljkom in torkom se je pa neki nepoklican revizor pripravljaj, da bi revidiral župniško in hranilnično pisarno ter se prepričal zlasti o stanju blagajn. Najprej je ukradel tesarsko sekuro v farovškem drvarniku, potem si je izposodil dve lestvi in tako oborožen je začel svoje rodoljubno delo. — A glej smolo! Nekaj se vtakne vmes, in revizor mora pustiti lestve in revizijo in, malo je manjkalo, da ni pozabil še »dragoceno« sekuro. S to se bo lahko kmalu zopet vrnil ali sam ali s pomočnikom, saj nima daleč...

Kako ravnajo z delavci v tržaški zavarovalnici zoper nezgode, nam jasno kaže naslednji slučaj: Neki 19letni Ivan Hro-

vatin iz Elerjev pri Škofijah je bil povabljen v ponedeljek v svrhu zdravniške preiskave, ker se je ranil na levem očesu pri delu v kamnolomu. Ves dan je moral čakati, preden so ga ob peti uri zvečer resnično preiskali po dr. Oblatu na domu. Ker je vedel mladenič, da ima pravico zahtevati potne stroške in morda še kako drugo odškodnino, je prosil, da mu plačajo voznino do Škofij v znesku vsaj 1 K 20 v. Zaradi tega zahtevka ga je spremil službenec zavarovalnice v urad v ulici Valdriivo 40 v I. nadstropju. Tukaj so ga hoteli gospodje uradniki kratkomalo odpraviti; ker pa je Hrovatin vztrajal pri zahtevi, da mu po tolikem čakanju, ko ni niti kosil, vendar plačajo vsaj pot, tedaj so ga olikanci začeli zmerjati z raznimi psovkami, in ko je začel govoriti slovensko, tudi z »va fora« ščavo« nato in bosco« in drugimi uradniki tega dobrodelnega zavoda primernimi izrazi. Pri tem so se ti gospodje tako razgreli, da so ubogega itak bolanega delavca vrgli na tla in ga vsi trije vlačili po kamnitih stopnjicah, da je z glavo udarjal ob tla in ga poleg tega obdelovali z rokami in pestmi, ter mu povzročili znatne poškodbe na vsem telesu, mu raztrgali do cunj suknjo, telovnik in srajco. — Ves raztrgan je končno šel na cesto, kjer se je zavzel zanj neki fin. stražnik in ga spremil na kolodvor na koperski vlak. Včeraj zjutraj pa se je moral zopet vrniti v Trst, kjer so po posredovanju policije morali izvršiti na rešilni postaji celo neka operativni čin, da se preprečijo hujše posledice. Tudi tu so napravili zapisnik o tem dogodku.

Obsojeni rezervni častnik. Okrožno sodišče v Ljubnem je obsodilo železniškega asistenta Jožefa Kostrona, ki je obenem rezervni častnik, v enomesečni strogi zapor, ker je, ko se je vozil od glavnega raporta dne 6. novembra t. l. iz Gradca nazaj v Vordernberg, rekel: »Če bi morali marširati proti Srbiji, bi prvi strel oddal na kakega avstrijskega častnika in marširal proti Dunaju« in pristavil: »Vsak Slovan je dolžan, prvega vojaka, ki bi na Srbe streljal, ustreliti«. Kostron se zagovarja, da ne ve, kaj je takrat govoril in da je, če je res tako govoril, hotel le dražiti kadeta Mojzesa Marmoreka, s katerim sta se skupaj vozila. Proti Kostronu je uvedeno tudi vojaško postopanje.

Veliki izgredi na Češkem. V nedeljo so se v Kraljevem gradcu na Češkem vršili veliki izgredi o priliki, ko je ondotni 18. pešpolk odhajal na vlak. Pred vojašnico se je zbralo do 2000 oseb, ki so poizkušale preprečiti odhod vojakov. Orožniki, ki so poizkušali množico razgnati, so bili s kamenji obmetavani. Na kolodvor so došli vojaki z enourno zamudo. Demonstranti so na kolodvoru zopet metali kamenje. Ranjen je bil neki častnik, okrajni komisar dr. iFelder, dva koncipista in neki orožnik. Vojaki so z bajoneti pred kolodvorom demonstrante razgnali; en demonstrant je bil ranjen. Mir je nastal šele ob 2. uri ponoči. — Tudi iz Plzna poročajo, da so bili ondi v nedeljo veliki nemiri, ko je odhajal na mejo 35. pešpolk. Tudi v Brnu na Moravskem so bile demonstra-

cije, ko je 8. pešpolk ob 2h zjutraj odhajal iz vojašnice. Češki listi rote ljudi, naj bodo mirni, ker take demonstracije narodu silno škodujejo.

Velike povodnji so na Ogrskem. Vode so popravile v okolici Marmarov Sziget več vasi.

Zopet nesreča v rudniku. V Dortmundu na Nemškem so se v nekem rudu vneli plini. Eksplozija je ubila 3, ranila 6 delavcev.

Predrzni roparji na Dunaju. Na Dunaju se je te dni pri belem dnevu izvršil predrzen rop. Trije našemljeni roparji so vdrli v neko pisarno Pfeifer. Porezali so najprvo žice od telefona. Nato pa so z revolverji ustražovali gospodarja in sina, pokradli ves denar ter ušli.

Trst in Istra.

Shod deklet. Trst: V nedeljo je priredila ženska Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze v Marijinem domu velik shod, na katerem je govoril g. dr. Krek o važnosti in koristi te organizacije. Vsako slovensko dekle, ki služi v Trstu, naj bi bilo iz lastne koristi članica te Zveze, ki postani res strokovna organizacija slov. služkinj. V zadnjem letu je tržaška skupina razvila precej živahno delovanje, saj je v tem času izplačala samo na bolniških in brezposelnih podporah do 1000 kron. Za g. dr. Krekom je govoril A. Čok o razmerah med služkinjami v Trstu. Ožigosal je zlasti način, kako se dela z dekleti na zglasilnem uradu, pa tudi na policiji ne dobe brambe proti gospodinjam, katerim so izročene na milost in nemilost, ker je Trst edino mesto v Avstriji, ki nima še poselskega reda. Zato je pa bila med velikim navdušenjem sprejeta sledeča resolucija: Shod tržaška podružnice J. S. Z. se obrača v interesu svojih članic na c. kr. namestništvo v nastopnih dveh rečeh: 1. Tržaško ozemlje nima edino izmed vseh avstrijskih pokrajni nobenega poselskega reda. Pravne razmere posel. stanu so radi tega neznosne. Zato izražamo, da je skrajna potreba nujne odprave v tem oziru in opozarjamo c. kr. namestništvo, naj čim preje ukrene vse potrebno, da se tudi za Trst določi primeren poselski red. 2. Pritožbe proti postopanju uradništva pri zglasil. uradu poslov. se tako množe, da moramo zahtevati, naj se v tem oziru naredi z odločilno besedo popoln red. Shoda se je udeležilo do 500 deklet.

Sestanka, ki ga je priredil dr. Krek v nedeljo, se je udeležilo blizu 80 mož in mladeničev, ki so z zanimanjem sledili njegovim izvajanjem. Storili so se važni sklepi za bodoče delovanje.

Božičnica Slov. Straže z obdarovanjem ubogih otrok se bo vršila v Marijinem domu ulica Risorta 5. na sv. Štefana dan ob 5. uri popoldne.

Župniku Andr. Furlanu je vodstvo »Lega nazionale« prepovedalo učiti krščanski nauk na njeni šoli v Sv. Križu. Ker je pa Ordinarijat zahteval, da župnik nadalje poučuje, je »Lega« odpovedala župniku plačo. Pojasnilo pride.

Obsojeni ponarejevalci denarja. Tržaški porota je obsodila tri ponarejevalce denarja od 18 mesecev do 5 let težke ječe.

Zaloga usnja

J. DRUFOVKA

Gorica Gosposka ul. 3

(nasproti Monta.)

Velika izbira čevljev
za moške, ženske in
otroke

MIZARSTVO

odlikovano z električnim mehničnim obratom

ANT. CERNIGOJ

GORICA TRZASKA CESTA št. 18.

Izdeluje: Cerkevne oprave oprave
klopi, spovednice, klečalnike.

Stavbena dela okna, vrata, podovi.

Zaloga pohištva omare, mize, postenje,
stolice, okvirje, blazine in žuste.

Zaloga: Strugorških in rezbarskih
izdelkov.

Jakob Šuligoj

urar c. kr. državnih železnic

Gorica, Gosposka ulica 25

priporoča svojo veliko zalogo razno-
vrstnih ur, zlatnine in srebrnine. Vse
po najnižjih cenah z več letnim jam-
stvom. Vsa popravila se izvršujejo
hitro in po ceni. Za vsako popravilo
se jamči eno leto!

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen
GORICA

Jos. Verdi tekališče št. 37

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone
zlate mostove, zobe na kaučukove plošče
uravnavanje krivo stojećih zob. Plombe
vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju

od 9. ure dop. do 5. ure pop.

Podpisani s pričevali
potrjeni čevljarski
mojster in sodni cenilec,
naznanjam slavnemu ob-
činstvu v mestu in na
deželi, da sem odprl

svojo delavnico

v Nunski ulici št. 9

ter se priporočam slavnemu občinstvu za
mnogobrojni obisk in jamčim za točno in
solidno postrežbo. Udani

Rudolf Benedetič,
čevljarski mojster.

Slov. Straža potrebuje pomoči!

Anton Potatzky

naslednik Josip Terpin

v Gorici, na sredi Raštela hiš. šte. 7

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nirmberškega in
drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.
Potrebščine za pisarne, kadilce in po-
potnike. Najboljše šivanke in šivalne
stroje. — Potrebščine za krojače in
čevljarje. — Svetinjice, rožni venci,
mašne knjižice. Hišna obuvala za vse
letne čase. Posebnost: semena za ze-
lenjave, trave in detelje. Najbolje oskr-
bljena zaloga za kramarje, krošnjarje,
prodajalce po sejnih in trgih in na deželi.

IVAN KRAVOS

Sedlarska delavnica

GORICA - na Korju št. 11 - GORICA

Zaloga različnih konjskih vpreg za lahko ali pa težko vožnjo; dalje ima v zalogi
različne konjske potrebščine, potovalne potrebščine, kakor: kovčke, torbice, denar-
nice, listnice itd. — Izvršuje in sprejema v popravilo različne koleseljne in kočije.

Popravila se izvršujejo točno. — Cene zmerne.

**Vsi, ki ste skrbni možje
in očetje!**

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden
žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost
svojih otrok? Potem pišite „Slovenski Straži“ v
Ljubljani po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljud-
skem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje popol-
noma zastonj.

JOŽEF LIPICER,

srebrar

Gorica - Stolna ulica št. 7 - Gorica

v Župnijski hiši.

Prevzame vsokovrstna dela
iz kovine.

Priporočam svojo novo moderno delavnico. — Izdeluje
cerkvene posode, orodja in lestence. — Se toplo pripo-
roča preč. duhovščini in cerkvenim oskrbnikom za iz-
delovanje bodisi novih ali pa popravo starih posod. Delo
solidno in kolkor je mogoče, po nizki ceni. — Po
srebrni, pozlati tudi na ognju. Obrisi so na razpolago.

-- Najboljše stroje --

za rezanje mesa,

izdelovanje klobas.

Poči, štedilnike v-

lite kotle in vse v

-- železno stroko --

spadajoče predmete.

Le pri naši tvrdki

trgovina z železnino

Pinter & Lenard Gorica, Raštelj 7-9.

Slovenska družba Sv. Rafaela v GORICI.

Dekleta, ne zaupajte neznanim osebam! Ako želite dobiti primerno službo, se obrnite na enega spodaj označenih naslovov. Obrnite se z zaupanjem na gospe, ki imajo na roki *belo-rumen* znak, ako jih slučajno zapazite na kolodvorih.

Aleksandrija: Sestre Notre-Dame de la Délivrande 23, rue Sidi-el-Metvalli. Azil Franca Jožefa. — Sestre sv. Karola Boromeja.

Kahira: „Gospojno društvo za varstvo deklet“ z kolodvorskim misijonom predsednica grofica Hohenwart. — Sestre sv. Vincencija, rue Abdel-Aziz, Palais Cherif-Pacha. — Sestre sv. Karla Boromeja, Babel-Louk. — Sestre Notre-Dame de la Délivrand, rue Abou-el Riche.

Port Said Asyl Couvreaux.

Suez: Sestre dobrega Pastirja.

Slov. družba sv. Rafaela v Gorici

Jos. Verdi tekal. št. 32 v hiši »Centr. posojilnice«.

Pri nakupu

zimskega oblačilnega in modnega blaga za možke in ženske obleke *obrnite se* do narodne trgovine

Ivančič in Kurinčič GORICA

Gosposka ulica št. 11.

V salogi krasna izber potrebščin za cenj. gg. šivilje in krojače, katerimi se da primeren *popust*.

Opreme

za cenj. gg. neveste in ženine v bogati izberi; kakor izgotovljene blazine iz zmeti (šušte) volnene in bombažeste odeje, raznovrstna tkanina in platno itd.

Važno!

Velika zaloga možkih in ženskih dežnikov. Cene najnižje.

Postrežba poštena in točna.

V. Znidarčič & dr.

stavbena tvrdka

v GORICI VIA MATTIOLI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Wesfal-trope patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok ki je najtrpežnejše zidovje, ki vzdržuje suha stanovanja z vedno isto temperaturo.

Anton Krušič,

krojaški mojster.

Corso Franca Jožefa št. 39
oz. Tržaška cesta 16

se priporoča č. duhovščini in sl. občinstvu iz mesta in dežele.

A. DRUFOVKA,

GORICA — Raštelj št. 3 — GORICA

priporoča
svojo bogato zalogo usnja in čveljarskih potrebščin.

ANTON VETRIH,

mizarski mojster

BATUJE p. CRNIČE.

priporoča svojo

mizarsko delavnico

novoporočenecem in drugemu sl. občinstvu, ki si hoče nabaviti do-brega in solidnega **pohištva** po zmernih cenah. Enako sprejema **stavbena dela**.

Prave

Čebelno - voščene sveče

in sveče za pogrebe po nizki ceni in olje za večno luč.

MED

za pitanje čebel in za zdravilo

priporoča udani

J. Kopač, svečar v Gorici.

GORIŠKA ZVEZA

GOSPODARSKIH ZADRUG IN DRUŠTEV V GORICI

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“
v Gorici,

TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Trstu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Urad v lastni hiši, št. 21 ulice TORRE BIANCA (ob ulici DELLE POSTE).

Sprejema hranilne vloge v kakoršnihkoli zneskih in jih obrestuje s čistimi **4 in 1/2 od sto**, stalne vloge z ozlom na svito in dobo neodpovedljivosti po dogovoru tudi višje.

Uradije se vsak delavnik: od 9. do 12. dopoldne in od 3. do 5. popoldne.

SVEŽA NOČ.

Božična.

(Otroška.)

Zapisal Fr. Volarjev.

Jaslice v kotu,
 svečke prižane,
 dvignjene roke —
 kaj bo nocoj?
 Jezušček mali
 pride v posete,
 lep kakor solnce —
 čakamo nanj...
 Spanec poredni,
 pusti nas, pusti —
 kdo bi šel spat
 to čarobno noč!
 Pesem zapojmo,
 pesem prelepo,
 da jo bo slišal
 angelčkov zbor.
 K nam bo priplaval,
 z nami prepeval,
 Jezuščka čakal,
 ki se rodi...
 Pa nas obišče,
 lep kakor solnce,
 pa nas povabi
 v sveto nebo...

Sveta noč na vojni.

Čez snežno plan jezdec trije hitè;
 jim luna pot kaže, jim zvezde žarè.
 Njih misli so v boju, njih srca doma:
 tu mnogo radosti, tam mnogo gorjã.
 In nagne se k drugemu prvi vojak:
 »Z menoj bojevati ne upa se vsak,
 a danes mi v prsih srce trepetã:
 so drugi molili, jaz klet sem Bogã...«
 In nagne se k prvemu drugi vojak:
 »Otroka na cesti ni plašil me mrak,
 a danes trepeče srce in drhti:
 odložil sem spoved, me vest zdaj teži.«
 In nagne k obema se tretji vojak:
 »Bolesti prenašal sem kakor junak
 in duša je čista in Bog sam je v nji
 in vendar — in vendar srce mi drhti.«
 Čez snežno plan jezdec trije hitè;
 noč sveta, božična nad njimi pa gre...
 Za njimi veselje in mir je srcã,
 pred njimi je vojna in mnogo gorjã...«

Josip Lovrenčič:

Svetonočna romanca.

Iz zlatobrušene čase žarkov zahajajočega solnea
 izpila je sveta noč pričakovanja zadnji dan
 in vzrasla je vsa skrivnostna od zemlje do neba
 ovita v pajčolan iz vijolic stkan
 modrih

in v njenih kodrih
 visoko pod nebom so zvezde blestele:
 angeljcev roke so vanje jih vplele...

In dotaknila se je s čudežno svojo roko zvonov
 in peli so njeno besedo — blagoslov.

Prvorojeno dete
 ga je zaznalo
 in blagovesti svete
 mu je oko sijalo.

In v to oko so zastrmele
 štiri oči ljubeče
 in te štiri oči so se zasolzile
 in mir so pile
 neskaljene sreče
 in sveto noč zaživele...

In vstal je sveti dan. V zlatobrušeno čašo žarkov
 vstrajajočega solnea si nalil je svetle moči
 in jo izpil in nesel se z njo smelih kril
 vsepovsod visoko velik in vzbudil misel v dnu
 [Štirih oči:

Iz noči za dan se človek rodi!

Sveta družina.

Starka.

Božična slika z Balkana.

Spisal Fr. Volarjev.

Ob rebri male dolinice leži vas, mala vas med malimi vrtovi. Majhne hiše se stiskajo druga poleg druge, dvorišča so ograjena z nizkimi plotovi, ali pa so brez ograje, mala okna zrejo v dan, ki je pa tu di majhen.

Dan je majhen — zima je v deželi. Toda zima pa je velika in ogromna. Kakor velikansko prestralo se je razgrnila čez celo deželo. In gore, ki se svetijo v snežni belini v ozadju, so tudi velike in ta belina je močna. Od severa veje velik mraz, kot bi bilo tam gori nekje za mejo milijon mrzlih in sovražnih src, ki puhtijo od sebe mraz v to deželo.

V teh malih hišah in v tem velikem mrazu pa živijo ljudje, ki so veliki v dobrem in v slabem neznatni — za stenami teh hiš pa se vrstita radost in žalost.

Božič je . . .

Kedo ga ni vesel, kdor je ohranil v svojemu srcu najlepše, kar mu je dalo življenje!

Na predvečer koledujejo po hišah in pokadijo shrambe in jih pokropijo, pripravijo kruh in prižgejo svečo ter se vsedejo v družinski krog. Molijo in jedo hleb: v njem je zapečen denar, kdor ga najde, ta bo najbolj srečen celo leto.

Ta večer morajo biti vsi doma, vsi okoli ene mize. Ni eden ne sme manjkati, naj bo bogzna kje, ta večer mora priti, mora biti v svoji družini in ji povedati povest svojega življenja. Vsi poslušajo in spet povprašujejo . . . čas poteka . . . veselje sije raz obrazev . . .

Kdo bi se ne veselil tedaj Božiča! Ta najde zopet vse zgubljene duše, popotnike pripelje nazaj, pozabljeno izkoplje iz davnine.

*
* *

Nekako sredi vasi stoji srednje velika hiša; mala okna so zaprta, odprta pa so vrata v dvor in vrata v vežo le priprta.

Mrak božičnega večera je nastopil in v hiši za mizo sedi starka, zavita v odejo, upognjena v kljuko in gleda pred se ter se smehlja.

Pripravila je kadilo, pripravila je hleb in srečo in zdaj čaka.

Za vse tri je pripravila. Kaj bi sama s takim hlebom! Kaj bi sama s tako dolgo svečo! Kaj bi sama s kadilom!

Nocoj prideta. Saj sta rekla: v Božiču, mati, ali pa nikoli: za krst častni in svobodo zlato!

Tako misli starka in pogleda s trudnim pogledom skozi okno v zimski večer. Nalahko ji vztrepeta srce: na gazi se je pojavila črna postava, bliža se in bliža ter stopi v dvor. Starka jo spozna in zopet povesi sive oči: To je seveda Maša, ki gre k nji.

Ko se odprejo vrata ne dvigne pogleda, šele na pozdrav sosede jo pogleda dolgo in vprašajoče.

»Pokadila bi ti po shrambah in pokropila, čas je . . .«

»Ne, ne! Pokadili in pokropili bodo naši.« Starka odvrne z roko.

»Postregla bi ti, skuhala bi ti . . .«

»Imamo hleba. Dovolj ga bo, ko prideta, ga načnemo.« Starka govori počasi in s povdarkom ter se muči pri tem. Njen obraz se le malo razločuje v temi:

»Prižgem ti luč?«

»Ne prižgali jo bomo, ko prideta. Naj bom v temi, naj bom sama. Ko se prikaže ta na vratih, me ne bosta videla v temi in bosta mislila, da sta sama, da ni nobenega. Takrat jima bom skočila nasproti . . .« Starko zapečejo solze v očeh.

Soseda je v zadregi. Pomilovalen nasmeš ji zaokroži ustne. Pomisli, na to de

»Tudi drugod čakajo, pa ne pričakajo. Vse hiše prazne. Starci, žene in otroci. Kdo ve, kje je kdo? Če so ali jih ni več? Nocoj pride pošta — morda . . .« Ko soseda Maša vidi, da je starka ne poslušna, utihne in odide tiho in počasi.

Starka pa misli misli . . .

— Marko in Niko, oba junaka, oba pridna sinova, ki ljubita njo, starko-mater. Marko se je imel oženiti — lepa roža je njegova nevesta — pa je prišlo na papirju, da je treba iti. Starka je jokala, sinova pa sta rekla: »Mati, se spominjaš, kar si nam pravila o carju Samuelu? Mati se spominjaš svojega starega očeta, ki je trpel od njih? Mati, se spominjaš onega starega plota, na katerem so bile posajene krščanske glave? Mati, se spominjaš naše sramote?« — To sta rekla sinova in ona jima je pritrdila z: da! — »Maščujeva se! — in šla sta — v božiču pa Vas spet poljubiva ali pa nikoli.«

Tu se starka zdrami in misli. Ustraši se teme, ki jo obkroža od vseh strani. Zravna se počasi in njene ustnice se premikajo, kot bi govorile.

»Oj, Marko in Niko, kje sta? Ali sta pozabila na svojo ubogo mater? Pridita, kadilo vaju čaka, da pokropita in pakadita! Sveča vaju čaka, da jo prižgemo. Pridita, da zmolimo in načnemo hleb. Lep hleb in dober; vanj sem dala vmesiti srebrn denar, tisti, ki ga dobi, bo blagrovan. Ti ga dobiš Marko in boš srečen s svojo nevesto. Drugo leto ga dobi Niko . . . Pridita!«

Vse je tiho. Nihče se ne oglasi. Zunaj na snegu se svetijo od oken sosednjih hiš. Sneg začenja naletavati in starka se stresne.

»Sneg ne naletuj! Ne pihaj veter tako predrzno! Zamotel boš pot in popotnika spravil v nesrečo in v zmoto, da rodne hiše ne bo mogel najti.«

Starka pomisli.

»Saj res. Prižgala bom luč. Svečo prižgem. Dišeča je in že po vonju bosta vedela kam.«

Dvigne se počasi in opotekajoč. Prijemaje se za steno in ob klopi drsa v vežo po ogenj. Prižge svečo in zopet sede.

»Naj gori, da bosta znala kam. Saj pokadila bosta potem. Preden zmolim vse do kraja bosta tukaj, prej ko sveča dogori me objameta . . .«

Starka gleda v plamen luči in moli. Vedno tesneje se ji zblizujejo trepalnice.

vedno počasneje se premikajo ustnice — misli in dremota jo zazibljejo v sanje.

— Tu sta, Marko in Niko jo objemljeta, da ne more sopsti. Kaj sta prinesla, draga sinova? Kaj sta prinesla svoji stari materi? Ti Marko se smehljaš. Si se spomnil svoje neveste? Si se spomnil čudnega napeva, ki ti je žvižgal krog ušes? Si se spomnil svobode, izpolnjenega tisočletnega hrepenenja? Ali te veseli odlikovanje? Na prsih se sveti na široko in se zliva rdeče po lepi uniformi. To kolajno si prinesel materi? In ti tudi Niko? Glej, in ti jo nošiš na čelu. In tvoj smeh je še bolj čudovit. Dajta materi, kar sta ji prinesla! Mati, veseli se, sinova sta tu! Kaj ju gledaš in gledaš, a ne rečeš besede?«

Starka plane iz sanj — sveča dogoreva — zunaj je šum — pogleda skozi okno . . .

*
* *

Cela vas leži v tihoti božičnega večera. Sneg, ki pada mimo svetlih oken se beli in poigrava; lahka sapa ga podi v eno smer, da se oprijemlje sten in brusi popotniku v lice.

Nakrat zazvoni zunaj vasi zvonček, polglasen ropot mu sledi in sani se prismučjejo med hišami, ter se ustavijo.

Mal je zvonček in le poglasen topot konj, toda slišijo ga v zadnjo hišo, kot da ta večer slišijo tudi stene in povedo ljudem za stenami, kaj se zunaj godi.

Odprejo se vsa vrata po hišah zapovrstjo in iz vseh vrat pridejo ljudje negotovih korakov. Komaj dva človeka, ki sta se pripeljala, skočita raz sani, ljudi je okrog, da se ne moreta geniti.

Vsi imajo eno samo vprašanje, a to jim tiči v grlu in ne more na dan. Tudi ona dva molčita. Za trenutek je vse tiho.

Zadnja pride mati z otrokom v naročju in postoji ter tudi molči. Otrok pa iztegne ročico in zakliče: ata! — da se vse zgane.

Njegovo mater zdaj premaga, vprašanje, ki vsem tiči vgrlu, spravi s silo na dan. Prerije se do moža, zavitega v suk-njo, ostrega obraza in zakliče.

»Povej, kar veš! Kaj nas mučiš?«

Mož, ki je bil v mislih, se vstraši, zasenči čelo in odvrne mrzlo:

»Pojdi domov in moli za moža!«

Žena skoraj spusti otroka iz naročja, ko zaihti. In vsi zaječijo pod to novico, strnejo se še tesneje okoli njega in tiščijo vanj, kot popotniki v puščavi, okoli požirka vode.

Mož pa pravi počasi in mrzlo, kot bi bila to vsakdanja stvar. Smrt! ali: nič se ne ve o njem — samo te dve besedi pozna.

Kogar doleti prva, zajoče, ti so šibkejši, močnejši pa molčijo in strmijo v praznino: saj mora tako biti! — Tisti, ki ne vedo, pri čem da so, pa si privežejo breme na srce in gredo v hiše ter čakajo drugega poročila.

Drugi, ki se je pripeljal s sanmi izpreza konje; oni, ki je pripovedoval, stoji še vedno na mestu, kot da čaka, da pride še kdo, da mu postreže z novico.

Nihče več?

Že se hoče obrniti, ko zagleda pred seboj postavo, ki se opoteka skozi sneg in

pada in se lovi s koščenicama rokama, dokler se ne opoteče tik pred njega.

»Kje sta Mirko in Niko?«

Že ima na ustih hladen odgovor, kar se premisli. Uboga starka pri njegovih nogah mu zastavi besedo. Obotavlja se najprej z odgovorom, potem reče.

»Prideta, Počakaj; ni ša čas.«

Starka pogleda živo in široko vprašajoče. »Kje sta Mirko in Niko?«

»Prideta«, je zopetni odgovor, bolj trd kot preje.

»Nocoj?« Starka se oprime moža, da se obdrži na nogah.

»Ne nocoj!«

Starka ne verjame, ne more verjeti. Pogleda krog sani. Zasenči oči in — ni ju nikjer.

»Kje sta ostala, Mirko in Niko?«

Zagrgra ji v prsih in zgrudi se na tla.

Sveča ugasne ravno v tistem trenutku, ko jo položijo v hiši na klop in se zbudi zopet k polzavesti.

Prineso trsko in ji svetijo v obraz, bled je in upadel, kot obraz bolnika, na smrt bolnega. Oči iščejo nekoga, a ko ga ne najdejo, se zaprejo za vedno...

Soseda Maša začne moliti in vsi ji odgovarjajo v zboru.

Glasovi gredo skozi okno in po vasi, kjer se svetijo hiše.

V slednji hiši čakajo ob hlebu, da pride vsa družina, da molijo, načnejo hleb in se kaj pogovorijo — a junakov z bojnega polja ni še nazaj.

Sneg naletava, vas se stiska ob reber, od severa pošilja mráz milijon sovražnih src in veter zamete poti, — kdor bi hotel v domovje, ne bi ga našel.

Božično drevesce -- spokorjenca.

Priredil F. Volarjev.

Božični večer je razgrnil svoje blagodejne peroti nad celo pokrajino in je razlil nad vsemi ljudmi prijeten čut blaženosti.

Pri nadgozdarjevih so obhajali božični večer, kot navadno, z malo slovesnostjo. V preprostem salonu so prižgali svečke na božičnem drevescu in se približali s svetim spoštovanjem jaslicam, ki so bile pod drevesom in v katerih je ležal mal Jezušček. — Zmolili so kratko molitvico z otroci vred. Nato pa so se ti polastili darov, katere jim je prinesel Jezušček in jih ogledovali s začudenjem.

Nadgozdarjeva gospa je pestovala malo hčerko, ki je stezala ročice po gorečih plamenčkih, druga dva pa sta stala ob drevescu — deklica je božala punčko, ki jo je dobila v dar, deček pa je gledal lese-nega konjička in mislil bogvekaj.

Na vseh obrazih pa je bila svečanost in nobeden se ni upal ziniti glasne besede. Govorili so le šepetaje, otroka, ki sta kazala eden drugemu darila in pa malo dete, ki je hotelo imeti lučko.

Oče in mati sta bila srečna. Nadgozdar je stal ob strani in z mirnim očesom

vse opazoval; z velikim zadovoljstvom so se mu ustavile oči na otrocih in njegov obraz, katerega je obkrožala lepa rjava brada, je dobil še lepši izraz.

Vse je bilo tiho...

Kar so se začuli od zunaj nagli in trdi koraki, kot bi se komu z veliko silo kam mudilo. Slišali so v salon, kako so se sunkoma odprla vežna vrata in hip nato, je potrkal nekdo na duri salona.

»Naprej!« je zaklical nadgozdar.

V sobo je stopil stari gozdni čuvaj, napol upehan, napol preplašen, pogledal je po nadgozdarjevi družini, kot bi hotel reči, da tu ni pravi prostor za njun pogovor.

»Kaj se je zgodilo, Lovrenc? Vi ste ves preplašen. Stopiva sem!«

Nadgozdar je potegnil čuvaja s seboj v sosednjo sobo, da bi lažje govorila.

»Skoraj tekem sem celo pot...«

»Kaj pa je? Ali tudi nocoj ne mirujejo lovski tatovi? Si videl Jurija ali pa Blažka?«

»Nobenega od teh, gospod gozdar,« je odgovoril čuvaj. »Jurij igra karte s čevljarjem Šimehom; na lastne oči sem ju videl. Blažek pa se s ženo krega doma, kot je nespodobno na tak večer. Toda meni vseeno ni dalo miru, pa sem šel na patroljo. Iz hudega grabna preko prisojnega brda in črnega hroščevja do sem. Ko sem pa prišel do tistega malega lesa in se skobacal čez skale, kjer je v bližini ona razvalina — tedaj — Bog mi pomagaj!«

»No — kaj?« Nadgozdar se je namsehnil čuvajevo bojazljivosti.

»Ne smejte se! Luč sem videl tam.«

»Vi, luč? Kje?«

»S temi živimi očmi, gospod nadgozdar — in ravno tam, kjer je ona napol podrta kapela. Če niso tatovi ali drugi falotje, tedaj — lahko mi vrjamate — so duhovi! Cela kapela gori same svetlobe, Vam rečem...«

Čuvaj je hipoma obmolnil. Nadgozdar je bil pobledel kot stena in njegove oči so se svetile v čudnem blesku.

»Kapela kar žari, pravite? Tedaj niso divji lovci in ne drugi — a tudi ne duhovi — to je... toda dovolj...«

Stopil je zopet v salon in odslovil čuvaja. Pri odhodu je položil prst na usta, češ, naj molči ter mu pošepnil, naj ta večer ne hodi v gozd. Sam pa je snel v veliko začudenje žene in otrok puško raz stene in jo obesil čez ramo ter stopil k družinici. S par besedami je pomiril ženo in otroke, zaklical: z Bogom! — in stopil skozi vrata in izginil v gozd...

*
* *

Sredi gozda stoji kapelica. Ljudje ji pravijo »razdrto znamenje«, zakaj stene so v slabem stanju, omet je na več krajih odpadel, streha je razdrta in prepušča vodo. Po stenah se plazi vlaga in briše svete podobe, slikane na platno v pobledelih okvirjih. Stopnice v kapelo so razmetane. Najžalostnejši pa je pogled na oltar. Ves je razmetan in razbit. Podobe vse križem. Izpred razvalin se je razrasla robida, Mal lesteneč, v katerem je gorela nekoč večna

luč, je zarjavel in umazan, posoda za olje razbita v črepinje. Ljudje se te kapelice sploh ogibajo, kot zakletega gradu.

Zato se je nadgozdar nemalo začudil, ko je prišel tisti večer v bližino kapele in je zagledal, kot je pravil čuvaj, veliko svetlobo. Tiho se je splazil bliže, da bi videl, kdo da je. Zdelo se mu je sicer, toda ni mogel misliti; srce mu je močno in burno bilo. Ko se je priplazil do vrat in je pogledal v kapelico, je zagledal veliko božično drevesce, na katerem je gorelo mnogo sveč; na razvalinah oltarja pa je klečal nek mož in goreče molil.

Nadgozdar je gledal in gledal, a lastnim očem ni verjel. Mož na razvalinah je jokal in molil. Kaj mu je, da joče. »Kaj mu stiska srce? Kdo je to?«

Nadgozdar je stopil na prag in bil bi zaklical iz vsega grla: »Moj brat, si se vrnil? Moj brat!« Toda spomini so mu zagrnili besede.

Dvaindvajset let je bilo od tega, ko sta se našla na tem mestu, kot danes, oba brata — on, zdaj nadgozdar in njegov mlajši brat Rudi. — Takrat je bila kapela še lepa. Rudi je bil na visoki šoli, kjer se je udal življenju in zapravljanju, dokler ni postal pijanec, igralec, brezverec in slednjič slepar. Na ime sina nekega plemeni-taša, je bil ponaredil vožno listino. Prišli so mu na sled in moral je bežati. Pribežal je k svojemu bratu, ki je bil medtem že nadgozdar, a ker se ni upal naravnost k njemu, ga je poklical skrivaj v to kapelico in zahteval od njega pomoči. Brat mu je obljubil pomoč, a pod pogojem, da poroči deklico, ki jo je bil zapeljal, Toda Rudi se je norčeval iz tega, kar je brata užalilo, da mu je zaklical: »Pojdi in prižgi v svojem srcu večni ogenj vere v Boga in poklekni pred Marijo, da boš nehal tavati v temi — naj ti izprosi milosti!« A da bi Rudi pokazal, kaj mu je do večne luči, je stopil v kapelico in si hotel prižgati cigareto z njenim plamenčkom. A pri tem se je luč ugasnila. To je oba brata popolnoma ločilo. »Med nama bo vladalo sovraštvo, dokler ne boš ležal v prahu pred Marijo in prižgal večno luč, ki gori v srcu!« S temi besedami je nadgozdar brata odslovil, ta pa mu je dejal, da mora ležati denar, ki ga rabi za beg zjutraj za oltarjem, sicer... Grozljive ni izustil, toda ko drugi dan res ni bilo denarja na naznačenem mestu, je del pod oltar smodnika in zažgal s pripravo, da je sam lahko ubežal. Oltar se je ravsul v razvaline in nadgozdar je vedel, kdo je to storil, a ni dal popraviti kapele v znamenje bratovega prekletstva. O bratu ni slišal več od tedaj.

To je bilo pred dvaindvajsetimi leti. Dolga doba — marsikaj se lahko tekom nje spremeni. — Zdaj kleči njegov, nekdanj tako ponosen brat v prahu na razvalinah oltarja. Gozdar ni mogel tega verjeti, ko je obudil spomine. Njegov brat da molí? On da kleči v prahu, nekdanj tako ošaben? In vendar je res. Moli, da, moli... »Oče naš, kateri si v nebesih, posvečeno bođi tvoje ime, pridi k nam tvoje kraljestvo; zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji. Daj nam danes naš vsakdanji kruh in odpusti nam naše dolge...«

»Tvoj dolg ti je odpuščen!« je zadonel glas s praga, da se je tuj mož nenadoma dvignil, pogledal nadgozdarja ter ga spoznal v hipu. Planil je k njemu in padel pred njegove noge, ter jih močil s solzami.

Nadgozdar je stal, vrpt z eno roko na cev puške in gledal na brata.

»Rudi — ti moliš — drvo tu in svečke — kaj pomeni vse to?«

»Boga sem našel, moj ljubi brat. — Dvaindvajset sveč gori na drevesu in dvaindvajset let izgubljenega življenja me peče v prsih.«

»Ali, kako si našel Boga?«

»Nisem ga iskal, pa sem ga našel. Ko bi ti vedel, kaj sem jaz vse prestal! Ves svet sem preromal v vsem svojem udeležstvu.... Bil sem mornar... trgovec... delavec, rudar... ne koščka sreče nisem našel nikjer... Bil sem slednjič plačan vojak v tuji deželi... Bojevali smo se z Arabci... Hudo je bilo... premoči velika... Takrat sem bil ranjen... Zavlekli so me do rešilne postaje, kjer mi je stregla usmiljena sestra... Tuja ženska, ki me ni nikdar videla, a s koliko ljubeznijo mi je stregla... Niti lastnim očem nisem mogel verjeti... Takrat so Arabci naše popolnoma potolkli... pridrli so Beduini celo do rešilne postaje... Že je stala sulica nad moimi prsi, kar plane usmiljena sestra čez me in sulica prebode njo... Več se Arabci niso brigali... Usmilenka mi je umiraje rekla: »Spominiate se me v molitvi...« Tei krščanski požrtvovalnosti in ljubezni se nisem mogel več ustavljati, spreobrnilo me je popolnoma. Zdal sem se vrniti k Bogu. Padel sem v prah pred Marijo in prižgal večno luč v svojem srcu. Kam me bo peljala?«

»Na dom.« reče nadgozdar in se pripogne do niega...

*
* *

Kmalu nato sta stopila oba v salon pri nadgozdarjevih. Gospa in otroci so čudno pogledovali neznanega na pol razcapanega tujca, nadgozdar pa je izpregovoril:

»Nocoj se je rodil naš Izveličar in prinesel mir na zemljo. Mir vsem ljudem, mir med prijatelje, mir med sovražnike, vse je združil v eno družino. Mir je postlal tudi med-naju — med mene in bratom, ki bo odslej naš...«

Otroci in gospa so pozdravili novodošlega gosta in ta se je čutil raiško srečnega med ljubečimi in je spoznal vso blazenost besed:

Mir ljudem na zemlji!

Bolgari in Slovenci.

Bolgari in Slovenci se dolgo časa nismo skoro niti poznali, čeprav smo vsi udje istega jugoslovanskega rodu. »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda« za Balkan v Ljubljani je že sicer dolgo časa imelo večji stik z Bolgari. Toda sedanja slavna vojna je naenkrat ves slovenski narod prešinila z veliko ljubavjo do bratov Bolgarov. Znak te ljubezni je dejstvo, da se

je nad nami, ki smo siromašni, nabralo na tisoče kron za ranjene Bolgare. Tudi Bolgari se zanimajo za Slovence, kar dokazuje bolgarsko časopisje, ki se vedno spominja Slovencev. Glasilo narodne partije (stranke) »Mir« v Sofiji, se v številki z dne 29. novembra (po našem koledarju 12. decembra) spominja tudi **nas goriških Slovencev**. Pri tej priliki se pristrčno zahvalujemo svojemu rojaku preblag. gospodu profesorju Ant. Bezenšku v Sofiji, ki nam je poslal dotično številko »Mira«. Članek v »Miru« slove:

Pomoč in odziv Slovencev.

Od naših bratov Slovencev so došle razen prej po g. Antonu Bezenšku prejetih svot še sledeče:

Iz mesta Gorice v avstrijskem Primorju je poslal »Odbor za Rdeči križ jugoslovanskih držav« 2.500 levov (kron), od katerih jih je 1.500 za bolgarski a 1.000 za srbski Rdeči križ.

Isti odbor je poslal s svojim darom zelo milo pismo, iz katerega podajamo tu naslednje vrstice: »Kakor drugod, zbiramo i mi goriški Slovenci, živeči na bregovih bistre Soče, dobrovoljne doneske za naše brate, ki prelivajo svojo kri po balkanskih bojnih poljih za svobodo bedne raje. Pri naših skromnih sredstvih in v neugodnih razmerah ni moči mnogo pričakovati, toda sprejme naj se i najmanjši dar, ker je pritrigan od ust za prepotrebne brata.«

Od uredništva lista »Slovenec« v Ljubljani je poslal g. dr. Grivec po g. A. Bezenšku svoto 1000 levov, ki jo je nabral isti katoliški dnevnik v Ljubljani za ranjene bolgarske vojake.

Nabiranje nadaljujejo v teh in drugih slovenskih mestih.

Za dokaz velikega sočustvovanja od strani Slovencev do Bolgarov lahko služijo sledeče podatki, zajeti iz pisma neke učiteljice v Ljubljani do njenega rojaka v Sofiji:

»Ne morem Vam povedati, kako zelo sočustvujemo z Bolgari v radostnih i težkih trenutkih. Ko sem svojim učencem v ljudskih šoli 10—12 letnim otrokom povedala, da so Bolgari pri Lozogradu slavno zmagali, klicali so od radosti »živio!« in pleskali z rokami dolgo časa. Sestra mi piše iz Štajerske, da se njeni učenci vsak dan bojujejo med seboj toda sitno je to, da nihče neče biti Turčin, vsak hoče pomagati kristijanom. Jaz sem prišla slučajno v družino skromnega slov. delavca. Tu sem videla v kuhinji karto balkanskega polotoka, na kateri zvečer vsa družina zasleduje zmagonosni pohod Bolgarov. Žena mi je rekla: Ako bi mogla, tudi jaz bi rada šla pomagat proti Turkom. Tako pa ne morem drugega, kakor da molim vsak dan, da Bog da vojujočim se bratom zmago nad Turki. Neki katoliški slovenski duhovnik je pravil, da on in njegovi tovariši vsak dan prosijo pri sv. maši za zmago naših bratov na Balkanu ter da bi triumfiral križ.«

Zahvala Bolgarov.

Naš slovenski rojak blag. gosp. profesor Anton B e z e n š e k, iz Sofije poroča

»Novemu Času«, kako se bolgarski listi spominjajo pomoči Slovanov. Tako piše sofijski »Cerkveni Vestnik« med drugim:

»Ginljivo je edinstvo, ki se opazuje od samega početka vojne med slovanskimi narodi. Čuvstva simpatij do nas, vojskujočih se za svobodo, naraščajo pri bratih Slovanih od dne do dne, od ure do ure. Slovansko srce je zatrepetalo pri vseh, brez razlike stanu in stranke, s tako navdušnostjo, ki mora vsakega ganiti. Ta čuvstva so tim dražja, ker se pojavljajo ne samo v toliko težkem in za nas kritičnem času, nego tudi zarad tega, ker se pokazujejo na delu.«

Ko se list v toplih besedah spominja pomoči Rusov in Čehov, piše nadalje:

»Ista čuvstva so kazali in vedno kažejo tudi bratje **Hrvati in Slovenci**, kateri se trudijo na vsaki način, da bi izvršili ista dela kakor drugi Slovani. Ko je znano, kakšen protislovanski režim vlada sedaj v hrvatskih in slovenskih deželah, moramo presoditi, kako cenjena so pokazana čuvstva in storjena dela Slovencev in Hrvatov za nas...«

Slovanstvo od vseh strani je danes zlilo svoja strmljenja v eno srce ter se je brez obzira na vse težkoče zedinilo v eno delavno, silno moč — danes za nas, jutri — za sebe, za celo slovanstvo.

Hvala tem slovanskim srcem! Bratska blagodarnost za njih čuvstva in dela!

Tako bolgarski list. Dalje nam je g. profesor Bezenšek poslal zasebno pismo, v katerem nam piše med drugim:

»Pošljam Vam tukaj splošno zahvalo Bolgarov za sprejete darove, a pod zavitkom »Mir«, v katerem je posebna **zahvala Bolgarov goriškim Slovincem za lepi dar** v korist ranjenim bolgarskim junakom, ki sem ga izročil tukajšnjemu »Rdečemu križu«. Sprejmite, prosim Vas, izraz blagodarnosti tudi od podpisanega rojaka s prošnjo, da po možnosti nadaljujete, vrli goriški Slovenci, zbiranje darov. To bo — po mojem mnenju v korist sirot onih očetov, ki so pali v boju za s v. K r i ž in zlato svobodo... Bog bo povrnil, a hvaležnost v srcu nadarjenega obdarovanega mladeniča bo trajala do groba! Vsakdo bo pomnil, da mu je pomoč došla od Slovencev.«

Tako pismo z Bolgarskega!

K temu naslednjo opazko! Zdi se, da je odbor za nabiranje prispevkov za jugoslovanski »Rdeči križ« svojo nalogo že izvršil. Opozarjamo vse somišljenike na »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«, ki deluje tudi v miru. Kdor želi kaj darovati za bolgarske sirote, naj daruje »Apostolstvu«. Te darove sprejema tudi naše uravništvo ter jih pošilja v Ljubljano, odkoder se pošiljajo na Bolgarsko.

Naši pradedje v 18. stoletju.

Ker bo zanimalo morda tega ali onega vprašanje, kako so živeli naši pradedje

pred več ko sto leti in kako so sodili takratni pisatelji o njih, podajam tu kratko sličico, ki sem jo dobil v knjigi »Clima goritense« (Goriško podnebje). Knjiga je zagledala luč sveta v Gorici l. 1781., in jo spisal Anton Muznik (Musnig), po stanu zdravnik in za tedanji čas zelo zaslužen mož.

Rojen je bil l. 1726. pri Sv. Luciji na Mostu in je pozneje študiral na Kranjskem in Hrvaškem. Po dokončani zdravniški šoli na Dunaju je vstopil v avstrijsko armado, kjer je podal sijajne dokaze svoje spretnosti; zato mu je podelila cesarica Marija Terezija mnogo posebnih beneficij in ga je imenovala za protofizika poknežene grofije goriško-gradišanske. Kot član »agrarne akademije« je izdal gorinavedeno knjigo in je poročal četrtletno v nekem časopisu o zdravstvenem stanju Goričanov. Njemu se imamo tudi zahvaliti za vpeljavo cepljenja koz na Goriškem.

Iz njegove knjige nas posebno zanima 5. in 6. poglavje, kjer govori o licu zemeljske površine, o pridelkih, o načinu življenja in o značaju ljudi. Svoje opisovanje začneja s tolminskim glavarstvom in popiše najprej **bovški okraj**. (Izmeo navedenih vasi omenjam samo Čezsočo radi pravopisa = Scherezosa). Piše: »Drugače ni to glavarstvo radi množice in višine golih gôr bogve kako rodovitno, in večina ljudi se preživlja s kozjim mlekom in sirom, katerega se spravlja vsako leto v toliki meri, da se ž njim preskrbuje skoraj vsa ta dežela.

O ljudeh pravi, da so z **majhne postave, a dobrosrčni in delavni** (prizadevni). »**Tolminski in cerkljanski okraj** je rodovitnejši; tukaj se je spravljal nekdanj toliko masla, sira, svinjine, jajec in gamzov, da so preskrbovali s tem prav po ceni mesto Gorico in druge sosedne kraje. Danes pravi, se tudi za veliko ceno ti pridelki jedva morejo dobiti, odkar so pregnali koze iz gor, da bi tako zabranili uničenje gozdov. A škoda, ki jo čutimo sedaj v pomankanju sira in masla, je veliko večja od one, katero so povzročale koze v gozdovih.« Razentega raste v teh krajih lan, konoplje, vsaka vrsta žita, sočivja in zelja, največ pa kapusa in repe (raparum!) Ljudje so **majhne postave, odlikujejo pa se po srcu, bistrournosti in delavnosti; žive priprosto, pijo včasih preveč vina.**« (To je pisal tolminski rojak o svojih rojakih pred 150 leti. Kaj bi rekel ta mož danes, ko bi videl koliko šnopsa se popije?)

Kanalska dolina nudi očem prijaznejši pogled; »kajti v nji rastejo trte, poljščina in sadno drevje, posebno breskve, fige i. dr. Kanalsko vino pa je trpke narave in manj sladko...« Piše dalje **o solkanski okolici in o Brdih in pravi:** »Ves ta del dežele je zelo mičen in zelo rodovit za najpoljša bela vina in vsakovrstno sadje. Tu rastejo namreč črešnje, hruške, breskve, marelice, fige, mandeljni etc. Tukaj ni ravnin (misli gotovo na Brda) in travnikov, tukaj ni žita in živinskih pridelkov: mleka, masla in sira. **Ljudje so velike postave, delavni in bistrourni; žive istotako priprosto.**«

Nato opiše **Vipavsko dolino** do izliva Vipave v Sočo. »Ozaljšana je z mnogimi rodovitnimi griči, vinogradi, oljčnimi nasadi, travniki in ravninami... Vsa ta zemlja je rodovitna, ker jo namakajo živi studenci in hladna reka (Vipava); **ljudje so velike postave in bistrourni; tudi ti žive priprosto.** O **Krasu** ve povedati, da ima mnogo kamenja brez izvirne vode; na njem raste vsakovrstno žito, zelje, sočivje, trte in sadno drevje.

»Lepa in stanovavcem ljuba se zdi ta dežela posebno: radi zmerno-toplega podnebja, radi dobrega vina, radi čiste vode in radi lege dežele same.«

V šestem poglavju govori pisatelj o načinu življenja.

»Kar se tiče živeža, vživajo ljudje vse to, kar sem v prejšnjem poglavju povedal. Razentega dobavajo še raznovrstne ribe iz bližnjega Jadranskega morja. Razločujem pa štiri stanove: kmetovalca, hlapca in meščana »nižje vrste«, premožnejšega meščana in slednjič plemenitaša in bogatina... Kmetovavci se zopet razločujejo mej seboj v načinu življenja radi različne lege v deželi. **Tolminci** vživajo mleko, sir, zelje, sočivje (grah, bob, fižol) in sicer sveže in s soljo zakuhano, močnik na inle-

ku ali vodi, svinjsko meso, volovsko mast in posešen kruh, meso in vino pokušajo samo v prazničnih dneh. V dimu posušeno meso kuhajo namesto zabele z zeljem in sočivjem. Vino pijejo samo v gostilnah.

Kanalski vživajo skoraj ravnoiste jedi; imajo pa manj mleka, a zato več vina. Goričani (kanalskega okraja) se preživljajo z močnikom na vodi, s pogačo, z zeljem in sočivjem, jedo malo kruha, a pijejo več vina. **Kraševce** redi mleko, sir, stročje, malo zelja, kruh, voda in vino. **Prebivavcev ravnine** (goriške okolice in furlanske ravnani) vsakdanji kruh je: zelje, sočivje, polenta, t. j. trd močnik z mastjo maslom ali salom zabeljen, kruh in vino.

Hlapci in mojstri nižje vrste žive skoro ob samem kruhu in vodi; privoščijo si včasih sočivja (fižol) s sirom, ali majhne osoljene ribice. Premožnejši meščani jedo vsaki dan goveje in drugo meso, zelje, stročje, kruh in vino. Bogatini in plemenitaši kakor drugod postavljajo tudi tukaj na mizo vse, kar zna izučena kuharica pripraviti.

Takšno je bilo torej življenje naših pradedov. Kar so doma pridelali, od tega so se hranili, zato je tudi umevno, da so vekali večjo starost, kot naš sedanji rod ki živi

V zadnjih dneh se je vršil v Rimu konsistorij (seja kardinalov in papeža), kjer je bil podeljen kardinaloma dr. Naglu in

dr. Bauerju kardinalski klobuk. Pričujoča slika kaže, kako svetega očeta v slovesnem sprevodu nesó v konsistorij.

večinoma od jedi vpeljanih od drugod, posebno pa od preljubega »kofeta«, ki si je osvojil že zadnjo gorsko kočico. Kakor je razvidno iz omenjene knjige niso poznali še krompirja takrat, a tudi žganja ne, ki je sedaj po naših gorah še precej razširjen strup. Pojmo nazaj k našim pradedom!

D. O.

Bolgarski junaki.

Katoliški Bolgari v boju.

»Slovencu« piše iz Plovdiva profesor H. G.:

Mnogi naših učencev so se zelo odlikovali na bojnem polju. Moj učenec major Ilijev (katoličan) je s spretno hitrostjo peljal svoje čete proti Seresu v Makedoniji, premagal turško premoč in prišel v mesto ravno, ko so hoteli Turki zžgati cerkev, v kateri so kristjani iskali zavetja. Ljudstvo ga je navdušeno pozdravljalo kot od Boga poslanega rešitelja.

Drugi naš katoliški gojenec polkovnik Červenakov je mnogo pripomogel k zmagi pri Lozengradu. Močna turška vojska je hitela proti Bolgarom pred Lozengradom, da bi jih od strani napadla. Naš polkovnik je dobil povelje, da s svojimi 2000 možmi (1000 jih je že prej zgubil pri neki važni zmagi) zadržuje prodiranje neznane turške vojske. V tesni soteski je srečal deseterkrat močnejšega sovražnika. Turška premoč je še bolj razvnela njegov pogum. Vzdrževal je svoje stališče proti močni sovražni artiljeriji. Neko gibanje turške vojske, ki je za trenutek prenehala s streljanjem, je naš polkovnik spretno uporabil. S sabljo je dal znamenje za napad ter zaklical: »Mi smo komaj eden proti dvajsetim, toda Bog z nami. Naprej v imenu svetega križa!« Z grozovitim bojnim klicem »hura!« so se vrgli z bajoneti proti Turkom. Turki so bežali v divjem begu in bolgarska armada pred Lozengradom je bila rešena; nekoliko ur pozneje je bil Lozengrad naš. Polkovnik Červenakov leži ranjen v Sofiji, kjer nestrpno pričakuje, da bi mogel iti zopet v boj.

Profesorji katol. gimnazije smo bili že od mobilizaciji vsi navdušeni za bolgarsko vojsko in smo prorokovali njene zmage. Naši dopisi v francoskem katoliškem dnevniku »La Croix« zbujaajo pri Bolgarih mnogo pozornosti. Oficialni »Mir« je ipsal: »Izmed vseh francoskih časopisov piše o nas najbolj in najbolj resnično »La Croix«, glasilo francoskih katoličanov. Ta časopis je izvrstno informiran o naših stvareh: vanj dopisujejo katoliški profesorji in duhovniki iz Bolgarije, posebno plovdivski profesorji, ki so vedno pripravljani naš narod zagovarjati.« Tako se pridobivajo simpatije junaških Bolgarov. S tem katoliški stvari več koristimo, kakor pa nekateri kratkovidni katoliški krogi, ki so se v nemali za turški »status quo«. Nikar ne pričukujemo od Turkov kaj koristi za katoliško Cerkev. Katoličani se na Turškem smatrajo za tuje naselence in kot takim jim Turčija dovoljuje svobodno iz strahu pred velesilami. V Bolgariji pa delujemo za ljudstvo, si pridobivamo sim-

patije in ugled; uživamo popolno versko svobodo in stalen uspeh nam je zagotovljen. Uspehi katoličanov na Turškem pa so le trenutni in nezanesljivi.

Bolgarska carica in vojak.

Bolgarska carica streže ranjencem oblečena kot usmiljena sestra.

Te dni je prišla z vlakom v navadnem kupeju v Svilengrad (Mustafa paša). Čim izstopi, izrazi želijo, da jo peljejo v vojaško bolnišnico.

Ravnokar so ranjenega vojaka na nosilih nesli v bolnišnico.

»Kaj ti je, dečko?« ga popraša carica.

»Ranjen sem s krogeljo v ramo, sestra daj mi čašico vode.« odgovoril vojak.

»Da, jaz sem sestra . . . carica. Ali imaš rodbino, imaš otroke.«

Obraz ranjenega vojaka se razžari veselja in ganjenosti.

»Zdravstvuj carica! . . . Jaz imam dva sina; oba sta vojaka pri Čorlu. Eden je še zdaj živ, a drugi ne vem, kje je. — Dovolj, carica, da Ti poljubim roko!«

(Tukaj naj omenim, da je tikanje pri Bolgarih sploh navadno. Sin tiče oče ta in mater, učenec tiče učitelja, vojak svojega bližnjega načelnika itd. To je stara slovanška navada.)

»Leži, mili moj, leži, naj Te rajše jaz poljubim.« odgovori carica in se skloni nad nosila.

Nobene razlike ni pri taki priliki med carico in ranjenim vojakom, priprostim kmetom.

Ta se je od veselja razjokal, a solze mu je brisala — carica!

Žalostne in smešne zgodbe.

G. prof. Bezenšek poroča »Slovencu«: Pripoveduje se mnogo o paniki, kateri je prevzela premagano in bežečo turško armado pri Lozengradu. Človek je neusmiljen, kadar zmaguje, a je grozen, kadar se vidi premagan. Z gričev okoli Lozengrada so se mogli onazovati eni in drugi prizori. Turki so med begom streljali celo na svoje tovariše; to so delali v svoji ponorelosti vsled groze. Nekateri so poskakali v močvirje, kjer so utonili. Na vozu, od katerega so se strgali konji, leži mrtev Turek, ki si je znaisnil usta s krvo, kakor da bi hotel zadržati v sebi — poslednji izdihljaj.

Trije Turki so bežali drug za drugim, prvi je padel, za njim drugi tako, da leži njegova glava med nogama prednika; a tretji leži ravno tako za drugim.

Med tem begom vojakov in drugih Turkov, so se pa poskrili nekateri turški častniki v Lozengradu, kierkoli so mislili najti kakšno svrtilišče. Nekateri turški častniki so se preoblekli v žensko obleko, kakor Turkinje z zakritim obrazom. Drugi so zbežali v hareme, kjer se je neki debeli major vlegel v posteljo in se pokrili čez glavo.

Še lepše si je umislil isti turški častnik, ki je priletel vpekarno, kjer so ravno gnetli testo v velikem koriju. Kar zažene se v testo, kakor je dolg in širok. Pekni so bili že od strahu zbežali pred bolgarskimi vojaki, a on si je mislil, da bo v testu naj-

bolj na varnem pred njimi. In ako bi ne bil mohl iz testa častnikov nos, skoz katerega je moral dihati, bi ga ne bil nikdo zasledil. Tako pa en vojak prime za tisto reč, misleč, da zgrabi »kifelc«, a na svoje veliko začudenje privleče ven celo človeško truplo, namreč »hrabrega« turškega »bimbasija«. (Tako se imenuje v turški armadi tisti častnik, ki poveljuje tisoč vojakom.)

Tretji častnik se je hotel s tem rešiti, da se preobleče, a ker ni bilo takoj ženske obleke pri rokah, sleče častniško uniformo in se vsede s prekrižanimi nogami — kakor Turki navadno sede. Ko se mu bolgarski vojaki približajo, naježi in razšopiri se prav kakor koklja na jajcih, misleč da ga bodo zaklali. A vojaki mu samo vele, naj se za silo obleče, da gre z njimi. Bil je silno lačen, ker se je že dalj časa skrival. Dajo mu jesti. In ko se nasiti, reče vesel: »Kaj slabšega sem pričakoval. A ko vidim, da ste tako dobri ljudje, žal mi je, dasem se boril proti vam in da sem se potem iz strahu skrival.«

Mnogo drugih častnikov se je pa poskrilo po skladiščih ali shrambah, kjer je bila v kupih turšica in razno žito. Kar v zrnje so zlezli in čakali reči, ki se bodo godile.

A naiboli prebrisan je bil tisti turški častnik, ki se je delal za blaznega tako dolgo, dokler ni vsled dobre hrane, katero je dobival kot vietnik v bolgarskem taboru, spet k pameti prišel, to je k prepričanju, da mu ne gre za kožo.

Takšne žalostne in smešne vloge so igrali turški častniki v Lozengradu. Medtem, ko so se njihovi vojaki bili v trdnjavah okoli mesta, so častniki jedli in pili in na karte igrali. Ko so se na vojakih začeli umikati bolgarski armadi, so jo deloma opihali tudi častniki ali pa so se poskrili in igrali take vojake in celo častnika nevrede vloge.

Vesel Božič!

Želi vsem prijateljem in naročnikom

„NOVI ČAS“.

Za poduk.

Vojaška moč Avstrije o miru in vojni. Naša država je ena najbolj močnih držav v Evropi. V miru znaša naša armada 106 pehotno polke z 172.040 možmi in častniki ter 1300 konj. Lovci štejejo 1000 častnikov, 16.690 mož in 107 konj. Konjenistvo šteje: 42 kavalerijskih polkov z 1755 častniki, 45.774 možmi in 40.716 konji. Dalje imamo pri topništvu 685 častnikov, 27.859 mož in 14.712 konj. Trdnjavsko topništvo šteje 473 častnikov in 8.604 mož. Vojna mornarica šteje 1436 častnikov in uradnikov ter 12.323 mož. Vrhu teh čet so še zrakoplovni oddelki, sanitejci, pionirski, železniški polk, tren. Domobranstvo šteje 8032 častnikov, 64.780 mož in 9445 konj. — V vojnem času pa se te številke zelo

zelo zvišajo: **Pehota v vojni** šteje 600.000 mož. **Lovci** 60.000 mož. **Konjenica** obstoji iz 15 dragonskih, 16 huzarskih in 11 ulanskih polkov ter šteje v vojni 72.000 mož. — **Topništvo** znaša 131.000 mož. **Pijonirji**, tren, saniteta in druge čete znašajo 152.000 mož. **Vojna mornarica** znaša 25.000 mož. **Domobranstvo** pa spravi skupaj 660.000 mož. **Skupna vojna moč** naše države znaša torej **1 milijon 650.000 mož in 50.000 častnikov**. Po novih postavah se bo to število seveda zelo zvišalo. Poleg tega pridejo še **črnovojniki**, in sicer 1.) poziv 4 milijone 700.000 mož; 2. poziv 1 milijon 300.000 mož. Od teh je vojaško izurjenih le okrog 1 milijon 100.000 mož. Vojna moč naše države je torej velikanska!

Vojna moč posameznih držav. Najmočnejša vojaška država kar se tiče števila vojaštva, je Rusija. Ta ima stalne armade 1.160.000 mož. V času vojne spravi skupaj 4.600.000 mož. — Nemčija, ki je druga za Rusijo, ima v miru 688.000 mož; v vojni pa 3 milijone. Za njo pride Francija, ki ima v miru 604.000 mož, v vojni pa 2.350.000 mož. Četrta pa število vojaštva je naša država, ki ima v miru 400.000 mož, v vojni pa 1.700.000 mož. Nato pride Italija, ki ima v miru 323.000, v vojni 1.100.000 mož. Nato sledijo vrsti Anglija, Japonska, Turčija (bivša), Španija, švedska, Ameriške države, Švica, Bolgarija, Portugalska, Belgija, Rumunija, Nizozemska, Srbija, Grška, Norveška, Danska. Pomniti na je treba, da pri nas pride en vojak še le na vsakih 128 ljudi, v Nemčiji pa jevo jakževsaki 98 in na Francoskem celo že vsaki 65.

Žef in Zanut na kantonu.

Klaveren in bled sloni na kantonu Žef. V roki ima štruco kruha, na tleh pa snop skalabonov. Zanut pride sem od Travnika in Žefa že oddaleč pozdravlja.

Zanut: Oščodizuk, poladi, lađi, Žef as ti? sej te nisem vidu že škuaži no leto! kako ti gra? as še kej žiu?

Žef: O, Bohdi, moi lub Zanut, slaba, slaba! Zastopse dobra kajt sm', jih prstou, adkar se nisma bidla, det ne morem pabidat.

Zanut: E, križana mizerje, az biu ki bolan, a ki cajhn?

Žef: A kipi bejn! valan sm bu, npa še zmeram sm nmalā, si vam šu patle dal h Razunkelno dem da kišna renije, raitmde sa sm jetra unela ad same žalosti n ieze.

Zanut: Akradibinguli, kei tajšnu ihta an fotu smu u sebe, pa začes?

Žef: Fota je npa še kišna, npa sm ja tud žihr mu, pašluš, al me nisa bli prpraul hmal ab moi kšeft te spake šleudraste!

Zanut: O sihudini, se sm pa kurjoš za slišat, a sot tli prpovedati da ne smeš več prđajāt skalabonu?

Žef: A bein kipi! tišna peklerska fušije maia dne sort lde usebe, de je že nezgraužna! At ne greja, zastapise dabra, pisat dal na derehcion, raitmde ta narvišešmu, de naj me ustav, de ne smem beč

prđajēt skalabonu, zatok ne plačujem pōtenta! A ga ni sam tist z ragmi našuntu, ta psaka fušena, ščem vam patle pržiulu maja Urša npa držina!

Zanut: Orpodibiks, čo Žef, ma to niso migo špasi! An ki je odpisu ta višiši?

Žef: A bejn, čast gospodu, prau n fajn mož sa; je deu, nej gre en cajt še pa starim, npa še pasmeju sem je ankrat, k sm deu, de mu že prnese Urša nmalā masla npa čisele repe k je mama letas dua kaša?

Zanut: O bēn, da je le ratalo, hvala Bogu! Čo Žef, az že dobiu opšit?

Žef: Kišn apšit? o bejn, jes sm zmeram voreng zašit, za tuste se mam pa maj Urš zahualt, že gleda, de ne visja cujne ad mene.

Zanut: A biži, biži pantalon, od sudatu čes že fasu obšit sam prašu al si še zmeram pod lontverjem?

Žef: Šleudr, na kišna biža sm pad lantuerjem se nism biu maj pr sudateh! Poč na šteling sm bu trikrat pa raitmde mje komsije zurgla, n dohtar je deu, de mam premačna sapa, te druj zmaje z glau n prau, da mam pr šuoh rebra, tist te gaupt pa je keste zacahnu, de premila gledam, npa de nism dobr za uejska k nemozem suražnika grdu pagledat.

Zanut: O la malora, čo Žef, jest mam strah, da me pokličeš norka! orpo dibako, do bo mešetu za črešne na spomlad!

Žef: A ki tuste, kit stor tebe kis še ledik, pamisl ki bla neič zmana, čeb maga jest adražat! Urša m' umrie tista ura, čeča sem zmeša, nof bi obnaru, ti mihnega b' pa uši snedle! Le Vaga zahual, da tie lan a pustu pamet pršenku, ks začeu biu za Šmonoua Mariuta gledat Nno, ki tkai raitaš n grebeš sei znaš streilet vein: kadr zakamndira gautm: regiment šaibn flintn šien ains, ortišneš petelina n pamirš suražniku glih not u čela, pa je fertik bein.

Žef: A ki tuste, kit stor tebe kis še ledik, pamisl ki bla neič zmana, čeb maga jest adražat! Urša m' umrie tista ura, čeča sem zmeša, nof bi obnaru, ti mihnega b' pa uši snedle! Le Vaga zahual, da tie lan a pustu pamet pršenku, ks začeu biu za Šmonoua Mariuta gledat Nno, ki tkai raitaš n grebeš sei znaš streilet vein: kadr zakamndira gautm: regiment šaibn flintn šien ains, ortišneš petelina n pamirš suražniku glih not u čela, pa je fertik bein.

Zanut: Alomalora, sej je ta gorši briuc u mestu, kei ga čej gnat z Gorice!

Žef: Ma tud če je tabuš na svetu, jez mu že ne denem glauē pad britu, Turku že ne, kvaš narmin mislu t orreže lahka urat.

Zanut: Biži, pantalon, biži, ni migo Turk, sei viš da nima muštaf, al Turki so kosmati usi, on se samo tako niše, ma je fajn mož; mie obriu na svet Andri, štirnejst dan smi ni obena poznala.

Žef: Ja bein patle uzamem veseda nazaj nu sei men sie tud zdela, kie keste milga pagleda, de ni podobn Turčino, ma k sm biđu pisana sm berieu, Zanut!

Zanut: Kei češ Žef?

Žef: Ana noua t' pabim, az zadauojlen zmana?

Zanut: Akraldigldoi, ki stabo ne, Žef, ki čokaraš!

Žef: Je že dabra, zdej t šele pabim: stric Luka k je dama gar zne bavške grape mie prašu če ga uzameua u španaiia, ki rečeš?

Zanut: Ja ben, pej kejšniga mištirja te stric Luka?

Žef: Pihauke raitmde prđaja, kje bu mlad je godu na hrmonko npa je lustik mož. Pred nauim letm je deu de se trofna na kantonu tlele bejn. Nu zej morm pa tud jes gar h Razunklno pa fista renije — pa am birješ, de če se Luka zmislīm m ihta nmalā adlas! Bejn Vesela Važične praznče, npa Boh te obar vsake nesreječe če te ejnrukaja, Z Bogom.

Zanut: A ben srečno Žef srečno! Bomo paj vidli kej bo stric Luka povedu Poben z Bogam in pozdravi doma Uršu, povej ji da ti ne speče pre cajhn gubejnc, de te ne boj mogli valit ku mojga rajnega nota.

Smešnice.

Na pokopališču, Urša: »Za božjo voljo! Ne pokopljete tega mrliča polog mojega moža!« — Nekdo: »Zakaj pa ne?« — Urša: »Ta človek je umrl na osepnicah in moj mož jih ni še imel.«

Iz ljubezni, Gospica Lojza svoje-mu ženinu: »Ti si niti misliti ne moreš kako rada slišim peti škrjance.« — »No, potem ti jih takoj jutri par vstrelim in ti jih donesem.« je odvrni ta.

Nekdo je vprašal Mohorjevega Pepeta, ali zna igrati gosli. »O, mislim, da jih znam.« je rekel »nisem pa še nikdar poskusil na nje.«

Dobre knjige.

Slovenska sveta maša na čast sv. Franciška Serafinskega za meš. zbor zložil Franc Gerbič, založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Part. I K 80 v. glasovi po 20 vin. To lepo, mašo je g. skladatelj, kakor naslov pove, poklonil sv. Francišku Serafinskemu, katerega naše ljudstvo kot ustanovitelja in zavetnika III. reda posebno goreče časti. Skladba obsega vse glavne dele sv. maše in ne potrebuje torej nobenih vlog. Priporočamo to lepo in vendar prav lahko mašo našega velezaslužnega glasbenika vsem cerkvenim zborom, čečim in manjšim, mestnim in po deželi prav tonlo. — Dobiva se tudi v Prodajalni »Kat. tisk. društva« v Gorici.

Gospodarske vesti.

Kalijevo gnojilo. Nekoliko besedi o kaliju, ker je potrebno da se kalijevo gnojilo vporablja pri vmetnem gnojenju za spopolnitev gnojenja! Ker kalijevo gnojilo ne pokaže vidnih vspehov, se semtertje sliši, da se kdo pritožuje nad njim. Zato nekoliko pojasnila. Kalijeve gnojila so v prometu dvojnā in sicer kalijeva sol, ki vsebuje 40% kalija in kajnit, ki vsebuje 12-14% kalija. Kalij je zemlji neobhodno potreben, tudi pri hlevskem gnoju, bi ga morali rabiti. Kalij nam stoterno povrne novce, ki smo jih potrosili zato dragoceno gnojilo. Nasprotno smo že kaznovani če ga ne rabimo. Evo dokaz! V letošniem letu smo videli po nekaterih vinogradih, kjer je bilo med trte nasajeno raznovrstno rastlinstvo,

ZA BOŽIČ IN NOVO LETO

priporoča prodajalna „Katoliškega tiskovnega društva“ v Gorici
Gosposka ulica šte. 2.

veliko izbero božičnih **jaslic, kipov** [kakor: Srce Jozusovo, Srce Marijino, Sv. Alojzij, Brezmadežno spočetje in razne druge] v velikosti do 30, 40 in 50 cm; okrase za božično drevo, svete **podobe** z okvirji in brez okvirja, božične in novoletne **razglednice** in razne druge galanterijske predmete, kakor **albume** za razglednice, za slike in poezije, tintnike itd. itd.

kako žalostno so zgledali. Trte so bile od raznih boleznih napadene. Mar ni bilo to povzročilo rastlinstvo, ki je trtam odtegnilo potrebnega kalija? Kali deluje, da nastanejo po drevju popki, pri trtah nastavlja oči in prihodnji zarod, tim več je kalija v zemlji, tem močnejši je zarod. Kali pomnožuje korenine. Kali deluje, da grozdje zori in tvori sladkor. Ob času velikih suš blagodejno vpliva, ker vleče vlago iz zraka, Stratificirane trte so bolje in se raji primejo iz onih podlag, kjer so rastle na zemlji, ki je gnojena močno s kalijem. Kemijska analiza nam dokaže pomanjkljivost redilnih snovi na kaliju v senu, ki je rastle na zemljišču, ki se ni s kalijem gnojilo. Da

je žito rijevo, je posledica nezadostnega kalija v zemlji. Pesa, korenje, zelje, repa, grah, ki potrebuje največ kalija, prizadevlja trtam največ škodo, ker jim odtegne kali, ki ga ravno tudi trte veliko potrebujejo. Kali dela gorkoto, dapoziimi rastline ne pozebejo in jih varuje mnogovrstnih boleznih. Če bi naša zemlja vsebovala vse redilne snovi, bi brez kalija vendar prav nič ne rodila. Toraj kmetovalci gnojite svoja polja, vinograde, travnike močno s kalijevim gnojilom!

ŠIRITE „NOVI ČAS“!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu šte. 6 — Gorica
priporoča slavnemu občinstvu svojo **brivnico**.
Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila
za maskiranje po zmerni cenah.

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi *kakor tudi odzame se prevelika množina kisline vinskemu mostu ali vinu*. Vzorec prinesiti ali poslati. Naslov pove upravnistvo „Novega časa“.

ČEVLJARSKA ZADRUGA V MIRNU.

Tovarna
čevljev.

Ročno
delo.

➡ ➡ Priporoča svoje prodajalne čevljev. ➡ ➡

V GORICI trg sv. Antona šte. 1 (Stari trg). — V TRSTU Barriera vecchia — — šte. 38, Via dei Rettori šte. 1. — V SPLITU ulica Staroga suda — — ki so preskrbljene z najboljšim blagom vsake vrste.

V prodajalnah se dobe *rasnovrstne potrebščine za čevlje, kakor gumi pete, vrvice, Mastinliščilo itd. itd.*